

Til høringsparterne

Landbrug og Grøn Omstilling
J.nr. 2021-757
Ref. Lisvi/Irnma
Den 23. april 2021

Høring over udkast til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen forud for planperioden 2021/2021

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Fødevareministeriet) sender hermed udkast til bekendtgørelse om anvendelse af gødning (gødningsanvendelsesbekendtgørelsen) i offentlig høring.

Høringssvar bedes senest den 21. maj 2021 sendt til fvm@fvm.dk med cc til lisvi@fvm.dk med angivelse af j.nr. 2021-757.

De væsentligste foreslåede ændringer er beskrevet nærmere nedenfor.

Det bemærkes, at høringssvar fra andre end statslige myndigheder offentliggøres på høringsportalen, og at afgivelse af høringssvar samtidig opfattes som et samtykke til offentliggørelse, herunder af navn og mailadresse.

Der kan i forbindelse med behandlingen af de modtagne høringssvar være behov for at videresende disse til anden myndighed. I det omfang, der i høringssvarene indgår personoplysninger, vil disse således kunne blive videresendt til anden myndighed med henblik på, at denne myndighed forholder sig til indholdet. Personoplysninger vil også kunne indgå i det høringsnotat, som ministeriet udarbejder på baggrund af høringen, og som offentliggøres efter høringen på høringsportalen. Behandlingen af høringssvarene forventes afsluttet senest den 30. juni 2021, hvorefter de journaliseres og overføres til Statens Arkiver efter 5 år.

Den, der indsender personoplysninger, har ret til at gøre indsigelse, berigtige, slette, få indsigt i og begrænse behandlingen og kan trække samtykke til behandling tilbage. I så fald er det ikke sikkert, at høringssvaret kan indgå i høringsnotatet. Fødevareministeriets Data Protection Officer (DPO) kan kontaktes på DPO@mim.dk. Du kan rette henvendelse til DPO'en, såfremt du har spørgsmål til dine rettigheder. Det er muligt at klage til Datatilsynet over Fødevareministeriets behandling af personoplysninger.

Med venlig hilsen

Lise Viftrup

Indhold

1.	Indholdet af de foreslåede ændringer	4
1.1.	Ny bekendtgørelse om anvendelse af gødning	4
1.2.	Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens indledning	4
1.3.	Justering af anvendelsesområdet	5
1.4.	"Affald" ophæves som selvstændig gødningskategori	5
1.5.	"Afgasset vegetabilsk biomasse" ophæves som selvstændig gødningskategori	7
1.6.	Justering af en række definitioner	8
1.6.1.	Justering af definition af husdyrgødning.....	8
1.6.2.	Justering af definition af vegetabilsk biomasse og ophævelse af definition af afgasset vegetabilsk biomasse	8
1.6.3.	Ophævelse af definitionerne af affald, fast affald, flydende affald og anden organisk gødning.....	9
1.6.4.	Ophævelse af definitioner med tilknytning til Miljøministeriets del af husdyrgødningsbekendtgørelsen	9
1.6.5.	Definition af afgrødekode	10
1.6.6.	Definition af harmoniareal.....	10
1.7.	Justering af terminologien for tildeling af gødning	11
1.8.	Ændret regulering af udbringningsteknikker til reduktion af ammoniakemissioner	12
1.9.	Præcisering af kravet til nedfældning afhængigt af arealets eventuelle bevoksning	20
1.10.	Ophævelse af krav om forsuring af yderligere 20 pct. areal ved anvendelse af forsuring på arealer uden etablerede afgrøder til høst.....	20
1.11.	Ophævelse af forbud mod udbringning med vandingskanon	21
1.12.	Justering af reguleringen af gener fra udbragt gødning	22
1.13.	Ændret lukkeperiode for fast organisk gødning	22
1.14.	Ændret lukkeperiode for kunstgødning	26
1.15.	Præcisering af, at nedbringningskravet på arealer uden etablerede afgrøder til høst også omfatter flydende husdyrgødning, der er forsuret	27
1.16.	Præcisering af at harmonikravet og den tilknyttede kvægundtagelse omfatter jordbrugsvirksomheder	28
1.17.	Justering af regler for kvægbrug, der benytter muligheden for at tildele 230 kg N pr. ha	30
1.17.1.	Justering i dokumentationskrav	30
1.17.2.	Justering af pløjeforbuddet på græs i omdrift	30
1.18.	Redaktionel ophævelse af fosforlofterne for historiske planperioder.....	31
1.19.	Ophævelse af fosforloftet for bedrifter, der ikke er jordbrugsvirksomheder	32
1.20.	Justering af fosforreguleringen for kvægundtagelsesbrug	34
1.21.	Justering af oplysningskrav ved afgivelse af husdyrgødning	34
1.22.	Justering af bestemmelsen om tildelt mængde gødning	35
1.23.	Fosfornormer i husdyrgødningsbekendtgørelsen erstattes af normer i gødskningsbekendtgørelsen	36
1.24.	Administrative bestemmelser	37
1.24.1.	Klage over kommunalbestyrelsens afgørelser	38
1.24.2.	Tilsyn med bekendtgørelsens regler	38

1.24.3.	Mere vidtgående vilkår end bekendtgørelsens regler i kommunens tilladelser, godkendelser og påbud.....	39
1.24.4.	Fravigelser af bekendtgørelsens regler i byggeblade og dispensationer	39
1.24.5.	Udnyttelsesfrist.....	40
1.25.	Straffebestemmelser	40
1.26.	Ikrafttrædelses-, ophævelses- og overgangsbestemmelser	40
2.	Miljømæssige konsekvenser	41
2.1.	Ændret regulering af udbringningsteknikker til reduktion af ammoniakemissioner, jf. afsnit 1.8	42
2.2.	Ændret lukkeperiode for fast organisk gødning, jf. afsnit 1.13	43
2.3.	Ophævelse af "Afgasset vegetabilsk biomasse" som selvstændig gødningskategori, jf. afsnit 1.5	44
2.4.	Ophævelse af krav om forsuring af yderligere 20 pct. areal ved anvendelse af forsuring på arealer uden etablerede afgrøder til høst, jf. afsnit 1.10	45
2.5.	Ændret lukkeperiode for kunstgødning, jf. afsnit 1.14	45
2.6.	Justering af pløjeforbuddet på græs i omdrift på kvægbrug, der benytter kvægundtagelsen, jf. afsnit 1.17.2	46
2.7.	Ophævelse af fosforloftet for bedrifter, der ikke er jordbrugsvirksomheder, jf. afsnit 1.19	46
2.8.	Fosfornormer i husdyrgødningsbekendtgørelsen erstattes af normer i gødskningsbekendtgørelsen, jf. afsnit 1.23.....	47
3.	Administrative og erhvervsøkonomiske konsekvenser ...	47
3.1.	Administrative konsekvenser for erhvervslivet.....	47
3.2.	Erhvervsøkonomiske konsekvenser	47
4.	Forholdet til EU-retten	48
4.1.	Overholdelse af regeringens fem faste principper for implementering af EU-regulering	48
4.2.	Bestemmelser, der er omfattet af krydsoverensstemmelse.....	49

1. Indholdet af de foreslåede ændringer

1.1. Ny bekendtgørelse om anvendelse af gødning

Miljø- og Fødevareministeriet er ved kongelig resolution af 19. november 2020 blevet delt i to selvstændige ministerier. Efter delingen af ministeriet har Miljøministeriet ressortansvaret for husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om indretning mv. af stalde og opbevaringsanlæg, mens Fødevareministeriet har ansvaret for reglerne om anvendelse af gødning og om harmonikrav, fosforlofter og fosforarealkrav.

Miljøministeriet og Fødevareministeriet finder det hensigtsmæssigt, at husdyrgødningsbekendtgørelsen deles op i to nye selvstændige bekendtgørelser, der for hvert ministerressort viderefører de relevante dele af bekendtgørelsen.

På denne baggrund sender Fødevareministeriet herved udkast til bekendtgørelse om anvendelse af gødning (gødningsanvendelsesbekendtgørelsen) i høring. Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen viderefører reglerne fra husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10 og 11. Samtidig videreføres i relevant omfang husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om anvendelsesområde og definitioner, administrative bestemmelser og straffebestemmelser.

Miljøministeriet vil tilsvarende sende et bekendtgørelsesudkast i offentlig høring, der viderefører husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om indretning mv. af stald og lager.

Nedenfor redegøres der for de forslag til ændringer, justeringer og præciseringer, som Fødevareministeriet foreslår i husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om anvendelse af gødning og harmonikrav, fosforlofter og fosforarealkrav i forbindelse med, at disse regler genudstedes af fødevareministeren som en ny bekendtgørelse.

1.2. Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens indledning

Husdyrgødningsbekendtgørelsens regler er efter bekendtgørelsens indledning udstedt med hjemmel i husdyrbrugloven, miljøbeskyttelsesloven og gødskningsloven. Reglerne har til formål at begrænse forureningen med næringsstoffer fra stald, lager og udbringningsarealer og at begrænse generne herfra.

Med forslaget om at udstede en bekendtgørelse om gødningsanvendelse, der alene viderefører arealreglerne fra husdyrgødningsbekendtgørelsen, skal der tages stilling til bekendtgørelsens indledning.

Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen vil især hente sin hjemmel i husdyrbruglovens kapitel 1 a. Dette kapitel indeholder bl.a. § 5 a, der bemyndiger ministeren til at fastsætte regler om anvendelse af gødning i jordbruget med henblik på at beskytte jord, vandløb, søer, havområder, herunder kystvande, og grundvandet mod forurening samt med henblik på at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter, herunder regler om lofter for den højest tilladelige mængde udbragt kvælstof og fosfor pr. hektar fra gødning. Denne bestemmelse er gødningsanvendelsesbekendtgørelsens primære hjemmelsophæng.

Bekendtgørelsen vil også fortsat hente hjemmel i gødskningsloven. Bilag 2, nr. 8, fastsætter krav om, at kvægundtagelsesbrug skal udføre en gødningsplanlægning efter reglerne i gødskningsloven. Af denne grund foreslås gødskningslovens § 41, stk. 2, tillige anført som hjemmel for gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, ligesom den er det for den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse.

1.3. Justering af anvendelsesområdet

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 1 afgrænser husdyrbruglovens anvendelsesområde, mens § 2 afgrænser husdyrgødningsbekendtgørelsens anvendelsesområde.

Med delingen af husdyrgødningsbekendtgørelsen som følge af opdelingen af Miljø- og Fødevareministeriet vurderer Fødevareministeriet, at afgrænsningen af husdyrbruglovens anvendelsesområde fremover bør fastsættes i Miljøministeriets regelsæt, da Miljøministeriet har hovedansvaret for husdyrbrugloven.

På denne baggrund foreslås det, at husdyrgødningsbekendtgørelsens § 1 ikke videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, og at husdyrgødningsbekendtgørelsens § 2, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, justeres i lyset heraf.

Det fremgår af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 2, stk. 3, sammenholdt med § 1, stk. 3, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler ikke finder anvendelse for en række atypiske dyrehold. Det drejer sig bl.a. om zoologiske haver og dyreparker omfattet af bekendtgørelse om zoologiske haver m.v., samlesteder og eksportisolationsstalde omfattet af bekendtgørelse om dyresundhedsmæssige krav til samlesteder og handelsbesætninger og karantænefaciliteter omfattet af bekendtgørelse om ikke-kommerciel flytning af selskabsdyr, ind- og udførsel af visse dyr, godkendelse af og tilsyn og kontrol med karantæner og om straffebestemmelser for overtrædelse af relaterede EU-retsakter.

.

Det forventes, at de bekendtgørelser, der henvises til i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 2, stk. 3, nr. 1, 3 og 4, der bliver til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 3, nr. 1, 3 og 4, vil blive ophævet og erstattet af reglerne i dyresundhedsloven i forbindelse med dennes ikrafttræden den 21. april 2021. Dyresundhedsloven er Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 af 9. marts 2016 om overførbare dyresygdomme og om ændring og ophævelse af visse retsakter på området for dyresundhed. Fødevareministeriet forventer som følge heraf at konsekvensrette i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 3, inden udstedelsen af bekendtgørelsen, så der fra gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 3, nr. 1, 3 og 4, henvises til dyresundhedsloven.

Fødevareministeriet vil frem mod en senere ændring af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen tage stilling til, i hvilket omfang der er grundlag for fortsat at holde atypiske dyrehold uden for gødningsanvendelsesbekendtgørelsens anvendelsesområde.

1.4. "Affald" ophæves som selvstændig gødningskategori

Husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som bliver til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens kapitel 2, fastsætter regler om anvendelse af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand, affald, bioaske og kunstgødning. Indholdet i reglerne varierer i et vist omfang mellem de forskellige gødningstyper på baggrund af forskelle i miljøpåvirkninger og driftsmæssige forhold.

Kvælstof og fosfor fra udbragt affald blev indtil 1. august 2017 reguleret efter reglerne i slambekendtgørelsen. Ved en ændring af slambekendtgørelsen – der samtidig skiftede kaldenavn til affald til jord-bekendtgørelsen – og husdyrgødningsbekendtgørelsen i 2017 blev der fastsat regler om næringsstofpåvirkningen fra udbragt affald i husdyrgødningsbekendtgørelsen, og de hidtidige regler herom i slambekendtgørelsen blev ophævet. Hensigten med ændringen var at samle næringsstofpåvirkningerne fra alle gødningstyper i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

I 2018 blev husdyrgødningsbekendtgørelsens § 2, stk. 5, (daværende § 2, stk. 6) indsat for at tage højde for, at affald, som omklassificeres efter reglerne i affaldsbekendtgørelsen, ophørte med at være affald og dermed med at være omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsens regulering af affald. Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 2, stk. 5, fastsætter, at reglerne om anvendelse af affald i denne bekendtgørelse finder anvendelse på organiske gødningstyper, der ikke er husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand eller affald.

Ved ændringen af husdyrgødningsbekendtgørelsen i 2020 blev det præciseret i bestemmelsen i § 2, stk. 5, at bekendtgørelsens regler om affald også omfatter gødning fra dyrearter tilhørende andre dyreklasser end fugle (aves) og pattedyr (mammalia).

Med indførelsen af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 2, stk. 5, er retsstillingen nu den, at begrebet affald i husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10 anvendes i en bredere betydning end i Miljøministeriets regler, idet affald i bekendtgørelsens kapitel 10 anvendes som residualkategori for de organiske gødningstyper, der ikke er husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft eller restvand.

I husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 11, der bliver til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens kapitel 3, vedrørende harmonikrav, fosforarealkrav og fosforlofter anvendes begrebet affald ikke som residualkategori. I dette kapitel anvendes derimod begrebet anden organisk gødning. Begrebet anden organisk gødning anvendes i kapitel 11 om alle andre organiske gødningstyper end husdyrgødning, det vil sige gødningstyperne afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand og affald.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 11 har tæt sammenhæng med gødskningsloven og gødskningsbekendtgørelsen, der indeholder de regler om gødningsregnskab, der muliggør Landbrugsstyrelsens administration og kontrol af reglerne. Gødskningsloven og gødskningsbekendtgørelsen opererer ikke med affald som en særskilt gødningstype.

Efter Fødevareministeriets vurdering er det ikke hensigtsmæssigt, at begrebet affald anvendes i en bredere betydning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen end i affaldsreguleringen, og at gødningsanvendelsesbekendtgørelsen anvender en forskellig terminologi i kapitel 2 og 3, der viderefører reguleringen fra husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10 og 11.

På denne baggrund foreslår ministeriet, at begrebet affald ikke videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, og at anden organisk gødning anvendes som residualkategori for de gødningstyper, der ikke er specifikt opregnet i den pågældende bestemmelse.

Med forslaget ophører behovet for, at begreberne affald, flydende affald og fast affald defineres i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Det foreslås derfor, at definitionerne i § 4, nr. 14-16, ikke videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Der foreslås ikke herved ændret ved, at der med fast organisk gødning bortset fra husdyrgødning menes gødning, der bevarer sin form ved placering i en stak eller bunke og således ikke flyder ud, og at der med flydende organisk gødning bortset fra husdyrgødning menes gødning, der er pumpbart og flyder ud, hvis det placeres i en stak eller bunke. Definitionerne af fast husdyrgødning og flydende husdyrgødning i § 4, nr. 2 og 5, der bliver § 3, nr. 2 og 5, videreføres uændret.

I den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse er anden organisk gødning jf. § 4, nr. 22, defineret som organisk gødning, der ikke er husdyrgødning eller urea. Det foreslås, at denne definition udgår som konsekvens af, at anden organisk gødning efter forslaget bliver en residualkategori, hvor de omfattede

organiske gødningstyper vil afhænge af konteksten og dermed efter omstændighederne kun dækker en delmængde af de organiske gødningstyper, der hverken er husdyrgødning eller urea.

Med forslaget ændres der således ikke noget på den materielle regulering af de gødningstyper, der hidtil har været omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsens regulering af anvendelse af affald, og som fremover efter forslaget reguleres af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

1.5. "Afgasset vegetabilsk biomasse" ophæves som selvstændig gødningskategori

Ved en ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen i 2012 blev afgasset vegetabilsk biomasse indført som en ny gødningskategori i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Baggrunden herfor var, at der på det tidspunkt var udviklet nye biogasanlæg i særdeleshed i Tyskland, som udelukkende var baseret på afgangning af vegetabiliske råvarer som f.eks. slætgræs og majs og med ren afgasset vegetabilsk biomasse som restprodukt.

Det blev vurderet, at det var hensigtsmæssigt at håndtere en eventuel produktion af afgasset vegetabilsk biomasse som husdyrgødning i forbindelse med krav til opbevaring og anvendelse, da det i sammensætning havde visse lighedspunkter med kvæggylle.

De fastsatte regler gælder fortsat, således at afgasset vegetabilsk biomasse følger reguleringen af husdyrgødning, f.eks. i forhold til at imødegå ammoniakemissioner fra opbevaret og udbragt husdyrgødning, jf. kravet om overdækning af beholdere i § 22 og krav om nedfældning og nedbringning i § 27, stk. 3, og § 29, stk. 3.

Det bemærkes, at opbevaring af afgasset vegetabilsk biomasse efter delingen af Miljø- og Fødevareministeriet er Miljøministeriets ressort.

Det fremgår af Energistyrelsens Biomasseindberetning, at anvendelsen af energiafgrøder alene forekommer på de husdyrgødningsbaserede biogasanlæg¹. Biogasanlæg baseret udelukkende på vegetabiliske biomasser, som man forestillede sig i 2012, er således ikke slået an i Danmark.

Efter Fødevareministeriets oplysninger vil biogasanlæg i praksis som udgangspunkt altid modtage en vis mængde husdyrgødning, hvorefter den afgassede biomasse fortsat vil være defineret som husdyrgødning og derfor allerede omfattet af de relevante krav. Dette gælder efter ministeriets oplysninger også for produktionen af biogas baseret på restprodukter fra industri, som det f.eks. er tilfældet med Kalundborg Bioenergi A/S, der producerer biogas af restprodukter fra Novozymes produktion af enzymer og Novo Nordisks produktion af insulin. Efter afgangning på Kalundborg Bioenergi A/S oparbejdes den afgassede biomasse til to gødninger, FosforGro (fast) og KombiGro (flydende), med en betydelig årlig produktion på henholdsvis omkring 40.000 tons og 250.000 tons gødning². I dette produkt indgår husdyrgødning også, om end kun i små mængder, idet bakterierne fra husdyrgødningen stimulerer afgangningsprocessen.

Fødevareministeriet forventer ikke, at der inden for den nærmeste fremtid opstår biogasanlæg, der producerer biogas på baggrund af ren vegetabilsk biomasse. Der henvises herved til, at der produceres meget husdyrgødning i Danmark, og at husdyrgødning er et meget velegnet input-materiale til produktion af biogas. Hertil kommer, at aftagere af biogassen, f.eks. kraftværker eller virksomheder,

¹Aarhus Universitet, 2019. Anvendelse af biomasse i biogasanlæg – med fokus på energiafgrøder. Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 349. Kan tilgås via: <https://dce2.au.dk/pub/SR349.pdf>

²Aarhus Universitet, 2018. Gødningsværdi af fosfor i restprodukter. DCA Rapport nr. 141. Kan tilgås via: https://dcapub.au.dk/difpublikation/djfpdf/DCArapport141_2.pdf

kun kan få støtte fra Energistyrelsen til at bruge biogas fra anlæg, hvor der er anvendt en begrænset mængde energiafgrøder i produktionen.

På det foreliggende grundlag er det derfor Fødevareministeriet vurdering, at gødningstypen afgasset vegetabilsk biomasse kan fjernes fra gødningsanvendelsesbekendtgørelsen som en selvstændig gødningskategori, uden at det har nogen praktisk betydning, og at dette vil lette læsningen af bekendtgørelsen.

I det omfang der mod forventning måtte blive udbragt afgasset vegetabilsk biomasse i Danmark, indebærer forslaget, at denne gødning vil følge gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler for anden organisk gødning. Den praktiske betydning heraf er, at afgasset vegetabilsk biomasse ikke omfattes af kravet om nedfældning/forsuring og nedbringning, jf. § 6, stk. 3, og § 10, stk. 3, i udkastet til gødningsanvendelsesbekendtgørelse.

1.6. Justering af en række definitioner

1.6.1. Justering af definition af husdyrgødning

Husdyrgødning er i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 1, defineret som de i bestemmelsen oplyste gødningstyper i enhver anden form end aske. De forskellige undergrupper af husdyrgødning, f.eks. fast husdyrgødning og flydende husdyrgødning, indgår i definitionen af husdyrgødning som en opremsning.

Fødevareministeriet finder det hensigtsmæssigt at undtage gødning fra katte og hunde fra definitionen af husdyrgødning, når definitionen videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 1, da ministeriet ikke vurderer, at disse dyr holdes i et omfang, der gør det relevant at lade deres gødning omfatte af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler.

Når hunde og katte holdes på en ejendom med et erhvervsmæssigt dyrehold, er det efter ministeriets vurdering ikke hensigtsmæssigt at lade kravene om anvendelse af gødningen til gødningsformål omfatte gødningen fra katte og hunde, idet denne gødning i almindelighed bortskaffes som dagrenovation. Hertil kommer, at der ikke i medfør af gødskningsloven er fastsat normer for indholdet af kvælstof og fosfor i hundes og kattes gødning, hvorfor det er vanskeligt at håndtere i det regelsæt, som Fødevareministeriet administrerer.

På denne baggrund foreslås det, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsen definerer husdyrgødning som gødning fra fugle (aves) og pattedyr (mammalia) bortset fra hunde og katte i enhver anden form end aske. Med denne definition vil insektgødning som hidtil ikke være omfattet af definitionen af husdyrgødning, da insekter hverken er fugle eller pattedyr, men vil blive reguleret som anden organisk gødning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

1.6.2. Justering af definition af vegetabilsk biomasse og ophævelse af definition af afgasset vegetabilsk biomasse

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 12, definerer afgasset vegetabilsk biomasse som tilbageværende materiale efter produktion af biogas, hvor der udnyttes vegetabilsk biomasse, samt blandinger af dette med andre stoffer, produkter og materialer, medmindre blandingen er husdyrgødning.

Som der er redegjort for ovenfor i afsnit 1.5 foreslår Fødevareministeriet, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsen ikke skal indeholde en særskilt regulering af afgasset vegetabilsk biomasse, men at denne gødningstype – i det omfang den måtte opstå – reguleres som anden organisk gødning.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at definitionen af afgasset vegetabilsk biomasse ophæves.

Biogasanlæg er i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 30, der bliver til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 24, defineret som et anlæg, der bl.a. ud fra husdyrgødning, affald, vegetabilsk biomasse eller blandinger heraf, producerer biogas med afgasset biomasse som restprodukt.

Vegetabilsk biomasse er i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 11, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 11, defineret som organisk stof dannet ved planter fotosyntese. Undtaget herfra er stoffer, der er klassificeret eller klassificeres som affald.

Efter forslaget til gødningsanvendelsesbekendtgørelse vil vegetabilsk biomasse fortsat indgå i definitionen af biogasanlæg, jf. bekendtgørelsesudkastets § 3, nr. 24. Det foreslås derfor, at definitionen af vegetabilsk biomasse opretholdes. Der foreslås dog den justering af definitionen, at § 3, nr. 11, 2. pkt. udgår, således at stoffer, der er klassificeret eller klassificeres som affald ikke undtages fra definitionen, da kommunens klassificering af den vegetabiliske biomasse efter affaldsreglerne er irrelevant for reguleringen i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

1.6.3. Ophævelse af definitionerne af affald, fast affald, flydende affald og anden organisk gødning

Der henvises til afsnit 1.4 ovenfor, hvor der er redegjort for baggrunden for forslaget om ophævelse af definitionerne af affald, fast affald, flydende affald og anden organisk gødning.

En konsekvens af forslaget om at ophæve definitionen af anden organisk gødning er, at det herefter ikke fremgår direkte af en definition af organisk gødning, at dette ikke omfatter urea. Det vil dog som hidtil fremgå modsætningsvist af definitionen af kunstgødning i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 13, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, nr. 13, hvorefter kunstgødning er defineret som uorganiske gødninger og urea, der indeholder hovednæringsstofferne N eller P og er fremstillet ved en industriel proces, og som ikke er bioaske eller husdyrgødning.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at definitionen af anden organisk gødning i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 22, ikke videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Forslaget er ordensmæssigt og ændrer ikke ved den materielle regulering.

1.6.4. Ophævelse af definitioner med tilknytning til Miljøministeriets del af husdyrgødningsbekendtgørelsen

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4 indeholder definitioner af husdyranlæg, opsamlingsanlæg, fast overdækning, tæt overdækning, risikoområde og Miljøstyrelsens teknologiliste, jf. nr. 26, 32-35 og 44.

Disse definitioner anvendes ikke i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, idet definitionerne har tilknytning til regler, der efter delingen af husdyrgødningsbekendtgørelsen hører under

Fødevareministeriets ressort. Definitionerne er således overflødige i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen og foreslås på denne baggrund ophævet.

1.6.5. Definition af afgrødekode

Husdyrgødningsbekendtgørelsen indeholder i § 36, stk. 1, nr. 2, og § 40, stk. 4, nr. 3, særlige regler for tildeling af fosfor i skove. For at undgå tvivl om, hvilke trækulturer, der er omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsens fosforregulering, henvises der i de nævnte bestemmelser til skovarealer, som er omfattet af afgrødekode 581-588, 591-594 eller 602-605.

Med henvisningen til afgrødekode 581-588, 591-594 eller 602-605 henvises der til de afgrødekoder for trækulturer, der har angivet et fosforbehov i gødskningsbekendtgørelsens bilag 1, tabel 1. Et opslag i gødskningsbekendtgørelsens bilag 1, tabel 1, viser eksempelvis, at afgrødekode 581 er skovdrift med fjernelse af ved, og afgrødekode 592 er pil.

Efter Fødevareministeriets vurdering fremgår det ikke tilstrækkeligt klart af husdyrgødningsbekendtgørelsen, at der ved angivelse af afgrødekoder henvises til de afgrødekoder, der fremgår af gødskningsbekendtgørelsens bilag 1, tabel 1. Ministeriet vurderer derfor, at det vil være hensigtsmæssigt at indsætte en definition af afgrødekode i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Det foreslås derfor, at afgrødekode i § 3, nr. 40, defineres som en kode for afgrøde, der fremgår af bilag 1 til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning. Forslaget er af ordensmæssig karakter og ændrer ikke ved den materielle retstilstand.

1.6.6. Definition af harmoniareal

Harmoniarealer defineres i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 2. Efter definitionen skal arealet leve op til en række betingelser. Der skal være tale om arealer med de afgrøder, som er nævnt i § 26, stk. 1, 3. pkt., det vil sige arealer, som har et gødskningsbehov. Det skal desuden være tilladt og muligt at anvende husdyrgødning og anden organisk gødning på arealet. Det indgår endvidere i definitionen, at arealer, der i henhold til en anden arealbaseret tilskudsordning for miljøvenligt landbrug eller miljø- og klimavenligt landbrug under et af landdistriktsprogrammerne end økologisk arealtilskud ikke må tilføres gødning eller kun må tilføres en nærmere fastlagt mængde gødning udover den gødning, dyrene afsætter på arealet, ikke er harmoniarealer.

Udover selve definitionen indeholder husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 2, en bestemmelse om, at tilsynsmyndigheden kan kræve dokumentation for, at et areal reelt indgår i fordelingen af husdyrgødning, såfremt der er stor afstand fra opbevaringsanlægget til udbringningsarealerne. Desuden fremgår det af bestemmelsen, at den ansvarlige for driften kan vælge, at et areal ikke skal medregnes som harmoniareal, såfremt der på et areal alene udbringes kunstgødning eller bioaske.

Af ordensmæssige hensyn finder Fødevareministeriet det hensigtsmæssigt, at den del af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 2, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 2, som har karakter af en definition af harmoniareal, flyttes til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 3, der indeholder bekendtgørelsens øvrige definitioner. Den resterende del af bestemmelsen forbliver efter forslaget i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 2.

Det foreslås derfor, at der som ny § 3, nr. 41, indsættes en definition af harmoniareal, hvorefter harmoniarealer som hidtil defineres som arealer med afgrøder med et gødningsbehov, og hvor organisk

gødning må anvendes og under normale omstændigheder kan udbringes. Ligeledes foreslås det i definitionen videreført, at arealer, der i henhold til en anden arealbaseret tilskudsordning for miljøvenligt landbrug eller miljø- og klimavenligt landbrug under et af landdistriktsprogrammerne end økologisk arealtilskud ikke må tilføres gødning eller kun må tilføres en nærmere fastlagt mængde gødning udover den gødning, dyrene afsætter på arealet, ikke er harmoniarealer.

Forslaget er af ordensmæssig karakter og ændrer ikke den materielle forståelse af, hvad der er et harmoniareal.

1.7. Justering af terminologien for tildeling af gødning

Husdyrgødningsbekendtgørelsen arealregler har traditionelt reguleret hvor, hvordan og hvornår gødning må udbringes, det vil sige fordeles på markerne ved brug af maskinel. Det gælder f.eks. for perioderne, hvor der må udbringes husdyrgødning, i § 28, for kravet i § 29, stk. 1, om, at tildeling af husdyrgødning mv. skal ske med en udbringningsteknik, der sikrer en ensartet fordeling, og for reglerne i § 29, stk. 5-8, hvorefter husdyrgødning mv. ikke må ske på en sådan måde og på sådanne arealer, at der er fare for afstrømning til vandmiljøet og vandboringer.

Udover at blive udbragt med maskinel kan husdyrgødning også tildeles et areal ved, at græssende dyr afsætter husdyrgødning direkte på arealerne. Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 1, 2. pkt., der er beskrevet ovenfor i afsnit 1.6.6 om definition af harmoniareal, fastsætter, at husdyrgødning afsat af græssende dyr medregnes som udbragt ift. harmonikravet og fosforarealkravet i §§ 34 og 35, når det er afsat på harmoniarealer.

Der er regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen, der har fokus på de samlede mængder af husdyrgødning mv., som et areal har modtaget, uden skelen til om gødningen er udbragt eller afsat. Det gælder i første række harmonikravet og fosforarealkravet, jf. §§ 34 og 35 og den særlige regulering af fosfor fra kunstgødning i tilknytning hertil, jf. § 40, stk. 3-8, som administreres via Landbrugsstyrelsens it-systemer. Herudover gælder det reglen om fosforerosion i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 30, hvis anvendelsesområde er arealer, der ifølge gødningsregnskabsdata modtager mere end 80 kg N pr. ha pr. planperiode. Det gælder også for den særlige regulering i § 33 til begrænsning af mængden af husdyrgødning fra smågrise behandlet med medicinsk zinkoxid. Endelig gælder det også § 36 vedr. begrænsningerne i tildeling af fosfor på bedrifter, der ikke har et gødningsregnskab.

I visse situationer har det i praksis givet anledning til tvivl, om en bestemmelse i husdyrgødningsbekendtgørelsen omfattede al husdyrgødning mv. tildelt et areal eller kun den udbragte husdyrgødning. På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at terminologien i forbindelse med udstedelsen af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen rettes til, så det bliver entydigt, hvilke regler der omfatter den udbragte husdyrgødning, og hvilke regler der omfatter al tildelt husdyrgødning.

Det foreslås således, at der for så vidt angår regler, der skal gælde for husdyrgødning, der tildeles markerne maskinelt, anvendes begrebet "udbragt", mens der for regler omfattende al husdyrgødning, som et areal har modtaget, anvendes begrebet "tildelt". Denne systematik har bl.a. ført til forslag til, at der i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens §§ 15 og 16 og bilag 2, der viderefører harmonikravet inklusiv kvægundtagelsen og fosforarealkravet fra husdyrgødningsbekendtgørelsens §§ 34 og 35 og bilag 2, anvendes terminologien "tildelt". Der er tale om en præcisering af gældende ret, der ikke fører til materielle ændringer.

1.8. Ændret regulering af udbringningsteknikker til reduktion af ammoniakemissioner

Indledende om den gældende regulering af udbringningsteknikker til reduktion af ammoniakemissioner

Det fremgår af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 3, at husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse ved udbringning på særlige arealer og afgrøder skal nedfældes, hvorved ammoniakfordampningen mindskes.

Som alternativ til nedfældning tillader husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 4, at der anvendes en teknologi opført på Miljøstyrelsens teknologiliste med mindst samme ammoniakreducerende effekt som nedfældning på den pågældende arealtype. Bestemmelsen i § 27, stk. 7, indebærer dog, at forsuring ikke kan erstatte nedfældning inden for de områder, der er nævnt i stk. 1, det vil sige områder i nærheden af byer og sommerhusområder. Hensynet bag denne bestemmelse er lugt, idet forsuring ikke har samme lugtreducerende effekt som nedfældning.

Miljøstyrelsens teknologiliste er en liste med teknologier, der reducerer ammoniak- eller lugtemissioner fra stalde, beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning og fra udbragt flydende husdyrgødning. For at få optaget en teknologi på Miljøstyrelsens teknologiliste skal teknologiproducenten dokumentere miljøeffekten. Teknologiproducenten skal henvende sig til ETA-Danmark, som forestår dokumentationsproceduren og vejleder herom. Miljøstyrelsens udvalg for Miljøeffektiv Landbrugsteknologi (MELT) evaluerer dokumentationsmaterialet, og Miljøstyrelsen kan på baggrund af indstilling fra MELT godkende og optage teknologien på teknologilisten. Formålet med de dele af listen, der vedrører stald og lager, er at give husdyrproducenterne og kommunerne en sikkerhed for, at vilkår i tilladelser og godkendelser i medfør af husdyrbrugloven om anvendelse af teknologier til reduktion af lugt og ammoniakemissioner har den forudsatte effekt.

For så vidt angår udbringning af flydende husdyrgødning indgår dette ikke i kommunernes tilladelser og godkendelser i medfør af husdyrbrugloven. Dette er en konsekvens af ændringerne af husdyrbrugloven, husdyrgødkendelsesbekendtgørelsen og husdyrgødningsbekendtgørelsen med virkning fra den 1. august 2017 (såkaldt "ny husdyrregulering"), hvorefter husdyrbrugets udbringningsarealer ikke længere indgår i husdyrbrugets tilladelse eller godkendelse, men udelukkende reguleres af generelle regler. Med ændringerne af husdyrreguleringen i 2017 er der samtidig fastsat ensartede krav til udbringningen af husdyrgødning, uanset om det er en husdyrproducent eller en planteavler, der udbringer gødningen.

Den del af teknologilisten, der vedrører udbringning af flydende husdyrgødning, udgør således umiddelbart anvendelige regler, som husdyrproducenten eller planteavleren kan vælge som alternativ til husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om nedfældning af flydende husdyrgødning på visse arealer.

For så vidt angår udbringningsteknologier er teknologilistens eksisterende alternativer til nedfældning forskellige former for forsuring. Teknologilisten indeholder overordnet set tre teknikker til forsuring af flydende husdyrgødning. Det drejer sig om staldforsuring, tankforsuring og markforsuring, der alle er godkendt som alternativ til nedfældning på betingelse af, at der overholdes en række firmaspecifikke driftsvilkår.

Udbringning af forsuret husdyrgødning kan både erstatte nedfældning på græs og på arealer uden etablerede afgrøder til høst. I husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 2, er kravene til nedfældning angivet.

De eksisterende krav til udbringningsteknikker på Miljøstyrelsens teknologiliste

Teknologilisten fastsætter forskellige krav til forsuring af flydende husdyrgødning afhængig af forsuringsteknikken, teknologiproducenten, dyretypen, og om husdyrgødningen er afgasset.

For så vidt angår markforsuring, så gælder det, at pH-værdien af flydende husdyrgødning fra kvæg og svin, der ikke er afgasset, skal sænkes til 6,4, for så vidt angår BioCover SyreN, og pH 6,0, for så vidt angår Kyndestoft.

Ved markforsuring er det ved anvendelse af BioCover SyreN+ eller Kyndestoft muligt at tilsætte ekstra kvælstof til husdyrgødningen, der ikke er afgasset, samtidig med at den forsures. I denne situation skal pH-værdien sænkes til 5,6 ved anvendelse af Kyndestoft og 6,0 ved anvendelse af BioCover SyreN+ på husdyrgødning fra kvæg og svin.

Der gælder som udgangspunkt ensartede krav ved anvendelse af teknologilistens to typer af tankforsuring, Harsø tankforsuring og Ørum tankforsuring. Dog er der forskel på, hvor lang tid der må gå, fra gødningen i tanken er forsuret, og til den er udbragt. For så vidt angår Harsø tankforsuring må der højst gå 21 dage fra forsuring til udbringning, mens der for så vidt angår Ørum tankforsuring må gå op til 3 måneder fra forsuring til udbringning.

Ved udbringning senest 21 dage henholdsvis 3 måneder efter forsuringen er kravet, at pH-værdien skal være 5,5 på tidspunktet for forsuring, og at der ikke efter forsuringen må tilføres frisk husdyrgødning. Ved udbringning mere end 21 dage henholdsvis 3 måneder efter forsuringen og ved forsuring af afgasset husdyrgødning skal der tages en pH-måling og evt. genforsures. På udbringningstidspunktet må pH-værdien ikke være over 6,0, men ved overholdelse af betingelserne om forsuring til pH 5,5 og udbringning inden for tidsrammen, uden at der er tilsat frisk husdyrgødning, er det ikke et krav, at der tages en pH-måling på udbringningstidspunktet. Før udbringning af forsuret afgasset flydende husdyrgødning skal der foretages en pH-måling, og pH-værdien må ikke være højere end 6,0. Går der mere end 14 dage med at udbringe den flydende afgassede husdyrgødning gælder der endvidere et krav om, at der skal foretages en ny pH-måling og genforsures, hvis pH overstiger 6,0.

Der er optaget to staldforsuringsanlæg på teknologilistens del vedrørende udbringning af husdyrgødning, Infarm staldforsuring kvæg og svin og JH staldforsuring kvæg og svin. Der gælder som udgangspunkt ensartede krav for de to staldforsuringsanlæg, idet teknologierne er slået sammen og reguleres efter den samme række på teknologilisten. Det følger af teknologilisten, at pH-værdien i husdyrgødningen skal være højst 6,0 på udbringningstidspunktet.

Ved markforsuring med BioCover SyreN er dokumentationskravet en elektronisk fil/log fra elektronisk kontinuerlig logning af husdyrgødningens pH-værdi under udbringningen. Dokumentationskravet ved markforsuring med Kyndestoft består ifølge teknologilisten af en forsuringsattest. Efter endt gylleforsuring skal den ansvarlige for den udførte forsuring udfylde en forsuringsattest, som udleveres til den ansvarlige for bedriften. Efter Miljøstyrelsens vejledning kan dokumentationskravet også opfyldes med en logfil.

Ved anvendelse af tankforsuring som alternativ til nedfældning består dokumentationskravet i en forsuringsattest udarbejdet af den ansvarlige for forsuringen og en logbog, som den ansvarlige for bedriften skal udfylde. Det fremgår endvidere af teknologilisten, at den ansvarlige for driften skal føre logbog over forsuringen af husdyrgødningen for at muliggøre kontrol. I logbogen skal der registreres forbrug af syre, syreforbrug pr. m³ husdyrgødning, observationer omkring forsuringens forløb, herunder tidsforbrug for forsuringen samt observationer vedrørende skumhøjde og andre parametre relevante for driften af forsuringen. Logbogen skal derudover bl.a. indeholde pH-registreringer foretaget

i gyllen efter hver forsuring. Ved udbringning af afgasset gylle og ved udbringning senere end 21 dage henholdsvis 3 måneder skal den målte pH før udbringning fremgå af logbogen.

Ved staldforsuring som udbringningsteknik er dokumentationskravet efter teknologilistens del om gylleudbringning sammenfaldende med dokumentationskravet for anvendelse af staldforsuring som en teknik til reduktion af ammoniak fra stalden, som fremgår af listens del om staldindretning. For JH staldforsuring skal der dog foretages en måling af gyllens pH inden udbringning. Dette skyldes, at der ikke er gennemført test af JH staldforsuring med henblik på anvendelse af den forsurede gylle i marken. pH-værdien skal være 6,0 eller lavere. Værdien noteres i logbogen for gyllebeholderen, skema 3. Det bemærkes, at teknologilistens krav til staldforsuring forudsættes fastsat som vilkår i husdyrbrugets tilladelse eller godkendelse efter husdyrbrugloven, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 36, stk. 1, nr. 2, såfremt husdyrbruget har vilkår om anvendelse af staldforsuring.

Det gælder generelt, at dokumentation for overholdelse af kravene på teknologilisten skal opbevares i 5 år og forevises på forlangende i tilfælde af kontrol.

Baggrund for forslag om ændret regulering af udbringningsteknikker

Aarhus Universitet har påpeget, at der ikke opnås den forudsatte effekt af forsuring pga. manglende regelefterlevelse i erhvervet med for lidt tilsætning af syre³. Aarhus Universitet peger samtidig på, at der er væsentlige usikkerheder ved pH-målinger under udbringning⁴.

Desuden har Fødevareministeriet fået oplyst af branchen, at det tager noget tid at kalibrere pH-måleren ved markforsuring, hvilket kan være en praktisk udfordring særligt ved udbringning af forsuret husdyrgødning på mindre marker.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at de eksisterende teknikker til reduktion af ammoniak fra udbragt husdyrgødning fortsat skal kunne anvendes, men at der bl.a. på baggrund af Aarhus Universitets tilkendegivelser er behov for at forbedre reguleringen.

Fagligt grundlag for overgang til regulering på baggrund af syreforbrug i stedet for pH-værdi

Det er Fødevareministeriets forventning, at regelefterlevelsen kan forbedres ved at forenkle reguleringen af forsuring og erstatte den nuværende firmaspecifikke regulering på Miljøstyrelsens teknologiliste med generelle, ensartede regler om forsuring i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Endvidere er det afsøgt i forbindelse med tank- og markforsuring, om kravet kan stilles som et krav om tilsætning af en vis mængde syre frem for opnåelse af en specifik pH-værdi med henblik på at imødegå udfordringerne med pH-måling under udbringning og opnå en ensartet regulering af forsuring, både når der sker under og kort før udbringning af husdyrgødning.

Fødevareministeriet har således bedt Aarhus Universitet om at redegøre for effekten på ammoniakfordampning ved tilsætning af syre til gylle i forbindelse med udbringning. Det har været udgangspunktet for Fødevareministeriets opdrag, at der ved forsuring skal hentes en

³Aarhus Universitet, 2019. Opdaterede aktivitetsdata for udbringning af husdyrgødning og konsekvenserne for nationale emissionsopgørelser. DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug. Kan tilgås via: https://pure.au.dk/portal/files/145164819/Levering_Gylleudbringningsteknologianvendelse.pdf

⁴Aarhus Universitet, 2020. Forsuring af flydende husdyrgødning og afgasset biomasse ifbm. udbringning. DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug. Kan tilgås via: https://pure.au.dk/portal/files/196365014/Forsuring_af_flydende_husdyrgodning_og_afgasset_biomasse_ifbm_udbringning_3108_2020.pdf

ammoniakreducerende effekt på mindst 25 pct. svarende til effekten af græsnedfældning. Ved nedfældning på arealer uden etablerede afgrøder til høst skal nedfældningsrenderne være tildækkede efter nedfældningen, og ved nedfældning i græs og etablerede afgrøder skal nedfældningsrenderne helt kunne indeholde den udbragte mængde gødning. Effekten af nedfældning er derfor større på arealer uden etablerede afgrøder til høst end ved nedfældning i græs. Effekten af at udbringe forsuret husdyrgødning på arealer uden etablerede afgrøder er ikke lige så god som effekten af nedfældning på disse arealer. Ifølge aktivitetsdata fra erhvervet anvendes forsuring dog ikke – eller kun i meget begrænset omfang – på arealer uden etablerede afgrøder til høst (jf. tabel 2 i rapport fra Aarhus Universitet om ammoniakemissionen fra udbringning af husdyrgødning)⁵. Det hænger sandsynligvis sammen med, både at effekten af nedfældning, som det fremgår oven for, er større, hvorved landbrugeren får den bedste udnyttelse af husdyrgødningen, samt at husdyrgødning på disse arealer skal nedbringes inden for 4 timer. Således vil der skulle gennemføres to overkørsler efter hinanden ved forsuring og efterfølgende nedbringning, mens nedfældning opfylder kravet om nedbringning. Der henvises også til afsnit 1.15. Ministeriets opdrag om, at der fremadrettet skal hentes en ammoniakreducerende effekt på mindst 25 pct. ved forsuring er valgt ud fra en forudsætning om, at udbringning af forsuret gylle anvendes og vil være relevant i voksende afgrøder, hvor effekten skal være sammenlignelig med effekten af græsnedfældning.

Aarhus Universitet har i besvarelsen til Fødevareministeriet redegjort for, at det er muligt at fastsætte et ensartet krav om tilsætning af svovlsyre, samt vurderet hvor meget svovlsyre der skal anvendes ved forsuring under udbringning af flydende husdyrgødning for at opnå en reduktion i ammoniakfordampningen på mindst 25 pct. i forhold til forskellige ubehandlede gylletyper⁶. Aarhus Universitet har således tilvejebragt et fagligt grundlag for regulering af markforsuring ud fra syremængder. Aarhus Universitet har herved undersøgt prøver af de mest almindelige flydende husdyrgødningstyper, det vil sige kvæggylle, forskellige typer af svinegylder og afgasset husdyrgødning.

Aarhus Universitet har gjort opmærksom på en række forhold, som påvirker ammoniakfordampningen og derved effektiviteten af forsuring ved udbringning. Det gælder bl.a. temperatur og vejrforhold på udbringningstidspunktet, samt at der er stor forskel på den flydende husdyrgødningens karakteristika.

Fødevareministeriet har bedt Aarhus Universitet vurdere variationen og sikkerheden i den anslåede reduktion i ammoniakfordampning ved de forskellige syreforbrug på de forskellige gylletyper. Aarhus Universitet har bl.a. angivet en øvre 90 pct.-konfidensintervalgrænse, som angiver den syremængde, der skal anvendes for at sikre en reduktion i ammoniakfordampningen på mindst 25 pct. i forhold til forskellige ubehandlede gylletyper, hvor effekten sikres på 90 pct. af gyllevariationen. Det er Fødevareministeriets vurdering, at man med den angivne mængde for 90 pct.-konfidensintervalgrænsen finder det mest egnede estimat for en sammenligning af effekten på græsnedfældning, hvor den ammoniakreducerende effekt er beskrevet som *mindst* 25 pct.

Det er velkendt, at afgang af husdyrgødning forøger pH i den afgassede husdyrgødning, og derved kan afgang give anledning til et øget ammoniaktab til omgivelserne under udbringning. Dette er der taget højde for i den gældende regulering, der tilstræber, at ammoniakfordampningen fra forsuret afgasset husdyrgødning ikke er større end fra forsuret husdyrgødning, som ikke er afgasset. På denne

⁵Aarhus Universitet, 2020. Konsekvensberegning for ammoniakemissionen fra udbringning af husdyrgødning, som følge af opdatering af data og emissionsfaktorer. Fagligt notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Kan tilgås via: https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notatet_2020/N2020_85.pdf

⁶Aarhus Universitet, 2021. Ammoniakfordampning fra forsuret gylle ved udbringning med slæbeslange. DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug. Kan tilgås via: https://pure.au.dk/portal/files/211563336/Forsuring_150221.pdf

baggrund har Fødevareministeriet bedt Aarhus Universitet om at vurdere, hvilken syremængde der bør anvendes ved udbringning af forsuret afgasset husdyrgødning for at opnå, at ammoniakfordampningen fra forsuret afgasset husdyrgødning svarer til ammoniakfordampningen fra forsuret husdyrgødning, der ikke er afgasset.

Det bemærkes, at halvdelen af de udtagne prøver med afgasset husdyrgødning fra biogasanlæg, der indgik i undersøgelsen af Aarhus Universitet, blev fundet ikke repræsentative, som det også er beskrevet i besvarelsen. Aarhus Universitet finder det derfor nødvendigt at konsolidere undersøgelsen af afgasset husdyrgødning og har på den baggrund igangsat supplerende forsøg med flere prøver af afgasset husdyrgødning. Forsøgene er ikke afsluttet og afrapporteret endnu, og derfor er den mængde syre, der skal tilsættes ved forsuring af afgasset husdyrgødning, angivet i kantet parentes i bekendtgørelsesudkastet og i beskrivelsen neden for, da det er det foreløbige estimat. Dette kan ændre sig i forlængelse af de supplerende forsøg med afgasset husdyrgødning og vil i så fald blive rettet til efter høringen, og inden gødningsanvendelsesbekendtgørelsen udstedes. Fødevareministeriet forventer under høringen at offentliggøre en notits på Høringsportalen sammen med det øvrige høringsmateriale med Aarhus Universitets opdaterede beregninger over syreforbruget, således at oplysningerne bliver tilgængelige under høringen og kan indgå i høringsparternes vurdering af forslaget.

Aarhus Universitet har oplyst, at der findes en lang række forskellige kunstgødninger, som i princippet kunne tilsættes gylle for at øge kvælstofindholdet. Nogle vil virke forsurende (såsom svovlsur ammoniak), mens tilsætning af andre typer vil øge pH i gyllen (som flydende ammoniak). Ifølge Aarhus Universitet er det ikke umiddelbart muligt præcist at beregne, hvor meget pH vil ændre sig ved tilsætning af en given mængde kunstgødning til et volumen gylle, og dermed hvilken betydning tilsætning af kunstgødning har for den mængde syre, der skal tilsættes for at reducere ammoniakfordampningen i det forudsatte omfang.

Fødevareministeriet har afsøgt, om der er et fagligt grundlag for også at stille kravet til tankforsuring som et krav om tilsætning af en vis mængde syre, tilsvarende for forsuring i forbindelse med udbringning. Fødevareministeriet har således bedt Aarhus Universitet vurdere, om det er muligt at fastsætte et krav om syreforbrug ved forsuring i tanken kort før udbringning til afløsning af den nuværende regulering baseret på opnået pH-værdi. Det er her ligeledes Fødevareministeriets opdrag, at der skal opnås en ammoniakreduktion på mindst 25 pct.

Aarhus Universitet har til Fødevareministeriet leveret et udkast til notat, der angiver det nødvendige syreforbrug ved forsuring i tanken 3 uger før udbringning⁷. Besvarelsen forventes endelig og offentliggjort under den offentlige høring af udkast til gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Såfremt det endelige notat fra Aarhus Universitet giver anledning til justering i det foreslåede syreforbrug til opnåelse af en ammoniakreduktion på mindst 25 pct., forventer Fødevareministeriet at offentliggøre en notits på Høringsportalen under høringen sammen med det øvrige høringsmateriale, således at oplysningerne bliver tilgængelige under høringen og kan indgå i høringsparternes vurdering af forslaget.

Besvarelsen fra Aarhus Universitet tager afsæt i de gennemførte undersøgelser af syreforbrug til brug for den ændrede regulering af forsuring under udbringning i kombination med et review af den eksisterende viden om stabilitet i pH i forsuret husdyrgødning i tanken over tid ved forskellige temperaturforhold, dvs. på forskellige tider af året. Da pH-værdien i den forsurede husdyrgødning ændrer sig ved henstand, skal der tilsættes mere syre end ved markforsuring, hvor syren tilsættes i forbindelse med udbringningen.

⁷ Aarhus University (ikke publiceret endnu). The stability of pH of acidified stored manure slurry. DCA - Danish Centre For Food And Agriculture

Forslag til ændret regulering af udbringningsteknikker

Fødevareministeriet foreslår på dette grundlag, at kravet om nedfældning eller anvendelse af en teknologi fra Miljøstyrelsens teknologiliste, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 3 og 4, på visse arealer ændres til at blive et krav om anvendelse af en af de ammoniakreducerende teknikker, som fremgår af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, jf. udkastets § 6, stk. 3.

De ammoniakreducerende teknikker, der i første omgang foreslås fastsat i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, er nedfældning og forsuring. Det vil sige, at der med de foreslåede regler i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen sker en videreførelse af de eksisterende muligheder. Samtidig foreslås der dog også justeringer i reglerne om forsuring i marken under udbringning og forsuring i tanken kort for udbringning.

Husdyrgødningsbekendtgørelsen indeholder allerede regler om nedfældning. Disse foreslås videreført uændret i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen med enkelte præciseringer, der beskrives i afsnit 1.9.

Markforsuring videreføres som ammoniakreducerende teknik, men nu på baggrund af regler, der fremgår af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, og stillet som et krav om tilsætning af en nærmere fastlagt mængde syre.

Det foreslås, at der ved markforsuring skal tilsættes en mængde syre til husdyrgødningen, der afhænger af typen af husdyrgødning, og om den er afgasset eller ej.

Fødevareministeriet foreslår, at syreforbruget med afsæt i Aarhus Universitets besvarelse fastsættes særskilt for den afgassede husdyrgødning. Ministeriet foreslår, at øvrige typer af flydende husdyrgødning, som ikke er undersøgt i besvarelsen fra Aarhus Universitet, herunder husdyrgødning fra fjerkræ, skal følge det syreforbrug, der fastsættes for afgasset husdyrgødning, fordi disse gødningstyper efter ministeriets umiddelbare vurdering i almindelighed har flest fællestræk med afgasset husdyrgødning bl.a. med hensyn til tørstofindhold og kemisk sammensætning.

Det foreslåede syreforbrug ved forsuring i marken under udbringning for forskellige gylletyper fremgår af tabel 1 neden for. Som nævnt oven for er syreforbruget for afgasset husdyrgødning angivet i kantet parentes, da mængden kan ændre sig i forbindelse med, at Aarhus Universitet gennemfører supplerende forsøg med afgasset husdyrgødning.

Tabel 1. Oversigt over det foreslåede syreforbrug ved forsuring i marken under udbringning angivet i kg 96 pct.-svovlsyre per ton flydende husdyrgødning (gylle) for forskellige gylletyper.

Dyregruppe	96 pct.-svovlsyre (kg/t)
Kvæggylle	2,2
Svinegylle	1,7
Afgasset husdyrgødning og husdyrgødning fra andre dyretyper end kvæg og svin	[9,7]

Ved anvendelse af ovenstående syreforbrug er det Fødevareministeriets vurdering, at der er sammenlignelighed i den ammoniakreducerende effekt ved græsnedfældning og anvendelse af forsuring under udbringning.

Overholdelse af reglen kan dokumenteres med en kvittering for indkøb af den tilstrækkelige mængde syre. Hvis forsuringen er udført af en maskinstation, der har indkøbt syren, skal det fremgå af fakturaen fra maskinstationen, hvor mange kg svovlsyre, der er anvendt, og hvor mange tons gylle, der er udbragt.

Tilsætning af kunstgødning i forbindelse med markforsuring bliver ikke en mulighed på kort sigt, da der ikke er et fagligt grundlag herfor. Det gælder for al husdyrgødning tilsat kunstgødning, herunder husdyrgødning forsuret med svovlsyre tilsat kunstgødning.

Såfremt det efterspørges af erhvervet og vurderes relevant, vil Fødevareministeriet frem mod en senere bekendtgørelsesændring overveje, om der skal søges tilvejebragt et fagligt grundlag, der kan understøtte en regulering af forsuring af husdyrgødning, hvor kvælstofindholdet samtidig øges ved tilsætning af kunstgødning.

Det i tabel 1 anførte syreforbrug er alene gældende ved forsuring under udbringning, hvor husdyrgødning og syre blandes i marken. Syremængderne er lavere end de mængder, der vil skulle anvendes ved stald- eller tankforsuring, idet pH stiger over tid, og dermed falder den ammoniakreducerende effekt. Ved forsuring i tanken kort før udbringning skal der derfor også tilsættes flere kg syre pr. ton husdyrgødning.

Tankforsuring videreføres lige som markforsuring som en teknik til reduktion af ammoniak fra udbragt husdyrgødning. Som for markforsuring foreslås reguleringen af tankforsuring som beskrevet omlagt til et krav om tilsætning af en vis mængde syre. Tabel 2 viser det syreforbrug, der er vurderet nødvendigt for at forsure ned til pH 6,0 i tanken op til 3 uger før udbringning. Ved forsuring til dette niveau vurderes pH at stabilisere sig op til 3 uger efter udbringning på pH 6,6, som er den pH, der sigtes opnået ved tilsætning af syremængderne ved markforsuring. Efter Fødevareministeriets vurdering vil udbringning af indholdet af et opbevaringsanlæg almindeligvis være tilendebragt inden for 3 uger.

Tabel 2. Oversigt over syreforbrug til opnåelse af pH 6,0 ved forsuring i tanken 3 uger før udbringning angivet i kg 96 pct.-svovlsyre per ton flydende husdyrgødning (gylle) for forskellige gylletyper.

Dyregruppe	96 pct.-svovlsyre (kg/t)
Kvæggylle	[5,6]
Svinegylle	[5,9]
Afgasset husdyrgødning og husdyrgødning fra andre dyretyper end kvæg og svin	[13]

Syremængderne i tabel 2 er angivet i kantet parentes, da syremængderne, som beskrevet oven for, er baseret på udkast til notat fra Aarhus Universitet⁸. Det endelige notat fra Aarhus Universitet kan således principielt give anledning til justering af syreforbruget. Det gælder ydermere for syremængden til forsuring af afgasset husdyrgødning i tanken, at den angivne mængde her også kan ændre sig i forbindelse med, at Aarhus Universitet gennemfører supplerende forsøg med afgasset husdyrgødning, som beskrevet oven for.

Det er en forudsætning, at der ikke efter forsuring i tanken tilføres frisk husdyrgødning. Ved afgasset husdyrgødning skal der pga. afgasset husdyrgødnings højere udgangs-pH tilsættes væsentligt større syremængder for at opnå, hvad der svarer til en reduktion af pH til 6,0. Når pH 6,0 er opnået, vil afgasset husdyrgødning på samme måde som husdyrgødning, der ikke er afgasset, kunne opbevares i op til 3 uger inden udbringning.

⁸ Aarhus University (ikke publiceret endnu). The stability of pH of acidified stored manure slurry. DCA - Danish Centre For Food And Agriculture

Kravet til syreforbrug under udbringning i marken og ved forsuring i tanken er fastsat i kg 96-pct. svovlsyre, da dette vurderes at være det mest anvendelige i praksis. Miljøstyrelsen vil vejlede om, hvad dette svarer til i liter 96-pct. svovlsyre og efter behov også for andre koncentrationer af svovlsyre.

Aarhus Universitet vurderede i 2011, at svovlsyre på daværende tidspunkt var den eneste syre, der anvendtes til forsuring grundet en række praktiske og økonomiske barrierer knyttet til mulige alternative syrer⁹. Der peges særligt på forhold som lavere forsuringseffekt ved alternative syrer, hvorved der skal tilsættes en større volumen. Dette er udfordrende for håndteringen i praksis. Dertil kommer, at syrerne samtidig er dyrere. Det er Fødevareministeriets opfattelse, at dette fortsat er tilfældet. Hvis der opstår behov for og ønske om at anvende andre syretyper til forsuring, kræver det en bekendtgørelsesændring.

Den ansvarlige for forsuringen i tanken skal efter endt forsuring udarbejde en forsuringsattest med det indhold, der fremgår af bilag 1. Bilag 1 viderefører i relevant omfang og med enkelte tilføjelser og justeringer den forsuringsattest, der findes på teknologilisten.

Dokumentationskravet for forsuring i opbevaringsanlægget består efter forslaget af en kvittering for indkøb af den tilstrækkelige mængde syre og af en forsuringsattest for hver af de foretagne forsuringer, der indeholder de oplysninger, der fremgår af bilag 1. Hvis forsuringen er udført af en maskinstation, der har indkøbt syren, skal det fremgå af fakturaen fra maskinstationen, hvor mange kg svovlsyre, der er anvendt, og hvor mange tons gylle, der er forsuret.

Endelig kan kravet om anvendelse af en ammoniakreducerende teknik opfyldes ved udbringning af husdyrgødning, der er forsuret i overensstemmelse med de krav, som gælder for det pågældende staldforsuringsanlæg i medfør af husdyrbrugets tilladelse eller godkendelse efter reglerne i husdyrbruglovens §§ 16 a og 16 b, husdyrgodkendelseslovens §§ 10-12 eller miljøbeskyttelseslovens § 33. Fødevareministeriet vurderer, at staldforsuring aldrig vil blive anvendt alene med det formål at kunne udbringe forsuret husdyrgødning, men at det etablerede staldforsuringsanlæg altid vil være et resultat af et krav efter husdyrbrugets tilladelse og godkendelse og således vil skulle følge vilkårene heri. For at gøre det så enkelt som muligt for landbrugeren og den kommunale tilsynsmyndighed læner gødningsanvendelsesbekendtgørelsens krav til staldforsuring sig derfor op ad kravene fra anlægsreguleringen. Al staldforsuret husdyrgødning omfattes efter forslaget på ensartede vilkår, uanset om producenten har gennemført specifikke tests med udbringning af den forsurede husdyrgødning.

Udover den dokumentation, der er beskrevet ovenfor under de enkelte ammoniakreducerende teknikker, foreslås det, at det skal være et generelt krav uanset teknikvalget, at den ansvarlige for driften opbevarer en erklæring om tidspunktet for udbringningen, omfanget af udbringningsarealer, der er omfattet af kravet om anvendelse af en særlig ammoniakreducerende udbringningsteknik og den udbragte mængde husdyrgødning på disse arealer. Den øvrige dokumentation afhænger som beskrevet ovenfor af den valgte udbringningsteknik. Dokumentationen skal efter forslaget som hidtil følge bekendtgørelsens generelle krav om, at den ansvarlige for driften skal opbevare dokumentationen i 5 år og fremvise den på forlangende i forbindelse med kontrol.

Vurdering af nye udbringningsteknikker

Fødevareministeriets forslag indebærer samtidig, at godkendelse af udbringningsteknikker udgår af dokumentations- og test-set up'et knyttet til Miljøstyrelsens teknologiliste. Fremover vil

⁹Aarhus Universitet, 2011. Notat vedrørende forsuring af gylle til planteproduktion. Det Nationale Center for Jordbrug og Fødevarer. Kan tilgås vis:

https://pure.au.dk/ws/files/44555804/Notat_vedr_gylleforsuring_og_nedf_lidning_150911_2_.pdf

udbringningsteknikker kunne indarbejdes direkte i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, hvis der foreligger tilstrækkelig dokumentation for effekten, og teknikken i øvrigt vurderes hensigtsmæssig mv. Vurderingen af nye teknikker vil således følge tilgangen for udvikling og dokumentation af nye virkemidler i markbruget i øvrigt. Erhverv og producenter vil f.eks. kunne indgå samarbejder om udvikling og dokumentation af nye teknikker. Ministeriet vil efterspørge dokumentation for effekter og mulige sideeffekter mv. understøttet af vurdering fra forskningsinstitutioner mv. Ministeriet kan også aktivt gå til universiteterne for en effektivvurdering, hvis f.eks. en mulig ny teknik vurderes at have betydeligt miljømæssigt potentiale, eller der kan undersøges muligheder for at bruge pilotprojektordninger mv.

1.9. Præcisering af kravet til nedfældning afhængigt af arealets eventuelle bevoksning

I husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 2, 2. og 3. pkt., er det fastsat, at ved nedfældning i sort jord skal nedfældningsrenderne være tildækkede efter nedfældningen, og ved nedfældning i græs og etablerede afgrøder skal nedfældningsrender helt kunne indeholde den udbragte mængde gødning. I § 27, stk. 3, er det fastsat, at nedfældning skal ske på arealer uden etablerede afgrøder til høst (bortset fra arealer med grøngødning forud for sukkerroer på kontrakt), på arealer med fodergræs og på arealer med frøgræs, for hvilke der ikke er indgået kontrakt med frøavlsfirma om levering af frø i den kommende sæson.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at det kan give anledning til tvivl om kravene til nedfældning, at der ikke anvendes de samme begreber om forskellige arealer i § 27, stk. 2, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, som i § 27, stk. 3, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 3.

Fødevareministeriet foreslår, at begrebet "sort jord" i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, erstattes af "arealer uden etablerede afgrøder til høst", så det bliver tydeligt, på hvilke arealer nedfældningsrenderne skal være tildækkede efter nedfældningen. Desuden foreslår Fødevareministeriet begrebet "græs og etablerede afgrøder" erstattet af "fodergræs, frøgræs og etablerede afgrøder", så det bliver tydeligt, på hvilke arealer nedfældningsrenderne helt skal kunne indeholde den udbragte mængde gødning.

Der er tale om en præcisering, der ikke indebærer materielle ændringer.

1.10. Ophævelse af krav om forsuring af yderligere 20 pct. areal ved anvendelse af forsuring på arealer uden etablerede afgrøder til høst

Det følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 6, sammenholdt med Miljøstyrelsens teknologiliste, at der ved anvendelse af forsuring som alternativ til nedfældning på arealer uden etablerede afgrøder til høst, skal forsures et yderligere areal med vintersæd eller vinterraps af en størrelse på mindst 20 pct. af arealet uden etablerede afgrøder til høst, såfremt der udbringes cirka samme mængde. Hensigten med bestemmelsen er at kompensere for, at effekten af forsuring på arealer uden etablerede afgrøder til høst ikke er lige så høj som effekten af nedfældning på disse arealer.

På arealer uden etablerede afgrøder til høst gælder et krav om nedbringning, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 29, stk. 3. Da bestemmelsen om forsuring som alternativ til nedfældning kom ind i husdyrgødningsbekendtgørelsen i 2013, var kravet, at der skulle nedbringes inden 6 timer. Kravet er efterfølgende skærpet, således at der efter den gældende bestemmelse skal ske nedbringning inden 4 timer. Det indebærer, at der i dag er mindre forskel på ammoniakemissionerne fra forsuret husdyrgødning, der slangeudlægges og derefter nedbringes inden for 4 timer, og nedfældet

husdyrgødning, hvor nedfældningen sker som del af udbringningen og opfylder kravet om nedbringning på arealer uden etablerede afgrøder til høst.

Ifølge aktivitetsdata fra erhvervet anvendes muligheden for forsuring på arealer uden etablerede afgrøder mod forsuring af et ekstra areal ikke i praksis eller kun i meget begrænset omfang¹⁰. Ud fra et agronomisk synspunkt vil det også være mest optimalt at nedfælde i de situationer, hvor det er muligt, for at optimere udnyttelsen af kvælstofindholdet i husdyrgødningen. Dette incitament er øget i forbindelse med skærpelsen af udnyttelseskravene i gødskningsbekendtgørelsen 2020/2021¹¹. Det vil således være på tunge lerjorde med et højt vandindhold, hvor en nedfælder kan forårsage strukturskader, at det kan være relevant at forsure og efterfølgende nedbringe fremfor at nedfælde eller tilpasse driften på anden vis.

Muligheden for at anvende forsuring på arealer uden etablerede afgrøder til høst er betinget af, at kommunalbestyrelsen forudgående orienteres, og at bedriften efterfølgende opbevarer dokumentation for i tilstrækkeligt omfang at have forsuret husdyrgødningen på et yderligere areal med vintersæd eller vinterraps. Det er blevet bemærket, at dette er byrdefuldt både for erhvervet og for de kommunale tilsynsmyndigheder.

Fødevareministeriet finder det hensigtsmæssigt at fjerne kravet om forsuring af et yderligere areal med vintersæd eller vinterraps, når forsuring anvendes som ammoniakreducerende teknik på arealer uden etablerede afgrøder til høst. Det er samlet set Fødevareministeriets vurdering, at de øgede ammoniakpåvirkninger som følge af forslaget om ikke at videreføre et krav om forsuring af yderligere et areal med vintersæd eller vinterraps ved anvendelse af forsuring som ammoniakreducerende teknik på arealer uden etablerede afgrøder til høst er begrænsede, og at de opvejes af hensynet til at forenkle og øge administrerbarheden af reguleringen.

Fødevareministeriet foreslår derfor, at forsuring efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsen kan anvendes som ammoniakreducerende teknik på arealer uden etablerede afgrøder til høst, uden at der samtidig gælder krav om forsuring af et yderligere areal med vintersæd eller vinterraps.

1.11. Ophævelse af forbud mod udbringning med vandingskanon

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 8, fastsætter, at udbringning af flydende husdyrgødning eller flydende affald bortset fra rodfrugtvaskvand ikke må ske med vandingskanon.

Indtil 2017 omfattede forbuddet alene husdyrgødning, men ved overførelsen af reguleringen af fosfor fra affald til husdyrgødningsbekendtgørelsen, blev flydende affald samtidig omfattet af forbuddet mod udbringning med vandingskanon.

Baggrunden for forbuddet mod udbringning af flydende husdyrgødning er en risikovurdering udarbejdet ved Statens Veterinære Serumlaboratorium i 2001¹², der viser, at gyllespredning gennem

¹⁰Aarhus Universitet, 2020. Konsekvensberegning for ammoniakemissionen fra udbringning af husdyrgødning, som følge af opdatering af data og emissionsfaktorer. Fagligt notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Kan tilgås via: https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notatet_2020/N2020_85.pdf

¹¹ Bekendtgørelse nr. 1166 af 13. juli 2020 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2020/2021

¹²Miljøstyrelsen, 2001. Risikovurdering ved anvendelse af vandingskanoner til udspredning af gylle fortyndet med vand. Miljøprojekt Nr. 606. Kan tilgås via: <https://www2.mst.dk/udgiv/publikationer/2001/87-7944-564-o/pdf/87-7944-565-9.pdf>

vandkanon kan indebære smitterisiko for mennesker og dyr som følge af mikroskopiske vanddråber, de såkaldte aerosoler, som kan indeholde sygdomsfremkaldende bakterier, virus og parasitter.

Det følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 2, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 1, at udbringning af flydende husdyrgødning kun må ske ved udlægning ved slange, slæbesko eller ved nedfældning. Da der således er en positiv opstilling af de tilladte muligheder for udbringning af flydende husdyrgødning, finder Fødevareministeriet det overflødigt samtidig at forbyde andre former for udbringningsmetoder som udbringning med vandingskanon. Da det faglige grundlag for forbuddet mod udbringning af flydende husdyrgødning og flydende affald bortset fra rodfrugtevaskevand specifikt omhandler udbringning af flydende husdyrgødning finder Fødevareministeriet det mest hensigtsmæssigt at ophæve hele bestemmelsen om forbud mod udbringning med vandingskanon.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at forbuddet mod udbringning med vandingskanon i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 8, ikke videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

1.12. Justering af reguleringen af gener fra udbragt gødning

Det fremgår af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 9, at udbringning af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand og affald ikke må give anledning til unødige gener.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 1, forbyder udbringning af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og affald på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra et byzone- eller sommerhusområde eller et område i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål.

Gener fra udbragt affald reguleres af påbud og forbud efter affald til jord-bekendtgørelsens § 28. Bekendtgørelsens bilag 3 stiller desuden krav om nedbringning af spildevandsslam. Formålet med denne bestemmelse er at imødegå lugtgener fra udbragt spildevandsslam.

På denne baggrund vurderer Fødevareministeriet, at det er overflødigt, og at det kan give anledning til uklarhed om hjemmelsophæng, at regulere gener fra anden organisk gødning end husdyrgødning i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 9.

Fødevareministeriet foreslår derfor, at husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 9, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 2, fremover alene omfatter udbringning af husdyrgødning, ensilagesaft og restvand.

Det generelle forbud mod udbringning af bl.a. affald i nærheden af by- og sommerhusområder i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27, stk. 1, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 1, opretholdes med forslaget som et forbud mod udbringning af organisk gødning.

1.13. Ændret lukkeperiode for fast organisk gødning

Husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsætter såkaldte lukkeperioder, dvs. perioder af året hvor udbringning af gødning ikke er tilladt. I perioden fra 15. november til 1. februar må der således ikke udbringes fast husdyrgødning, ensilagesaft, kunstgødning og fast affald, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 28, stk. 11.

Lukkeperioderne indgår i Danmarks nitrathandlingsprogram, som beskriver implementeringen af nitratudirektivet. Medlemslandene er forpligtet til efter nitratudirektivet at reducere og forebygge yderligere vandforurening, som skyldes nitrater fra landbruget.

Lukkeperioderne er indført for at undgå udbringning om vinteren, hvor risikoen for udvaskning som hovedregel er størst, og hvor der som udgangspunkt ikke er afgrøder med vækst til at optage næringsstoffer. Med lukkeperioderne flyttes udbringningen af husdyrgødning således generelt til primært at ske om foråret, hvor kvælstofudnyttelsen er bedst. Der gælder samtidig en række undtagelser fra lukkeperioderne, der imødekommer reelle driftsmæssige behov hos landbrugserhvervet. Miljøhensynet er vejret op imod disse driftsmæssige behov således, at undtagelserne er knyttet til arealer med afgrøder i efteråret og frem til næste forår med et reelt gødningsbehov i efteråret, hvilket medvirker til at sikre et optag af næringsstoffer fra den udbragte husdyrgødning.

Udover lukkeperioderne er de fastsatte udnyttelseskrav for kvælstof i husdyrgødning også med til at påvirke, hvornår det er hensigtsmæssigt at udbringe husdyrgødningen, da udbringningstidspunktet, herunder temperatur- og nedbørsforhold mv., påvirker den kvælstofudnyttelse, det er muligt i praksis at opnå.

Ændring af lukkeperioden for fast husdyrgødning er et virkemiddel i kvælstofvirkemiddelkataloget¹³, og initiativet indgår i styrkelsen af det danske nitrathandlingsprogram, som blev aftalt med EU-Kommissionen i foråret 2020. Det samme gælder skærpelse af udnyttelseskravene for husdyrgødning fastsat i gødskningsbekendtgørelsen.

Da jordbearbejdning er en forudsætning for overholdelse af kravet om nedbringning af fast husdyrgødning, skal husdyrgødningsbekendtgørelsens lukkeperiode for fast husdyrgødning ses i sammenhæng med plantedækkebekendtgørelsens regler om forbud mod jordbearbejdning i visse perioder. Nedbringningskravet for fast husdyrgødning følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 29, stk. 3, der fastsætter, at husdyrgødning, der udbringes på arealer uden etablerede afgrøder til høst, skal nedbringes hurtigst muligt og inden 4 timer.

På arealer med voksende afgrøder gælder der ikke noget krav om nedbringning af fast husdyrgødning.

Det fremgår af plantedækkebekendtgørelsens § 30, stk. 1, at virksomheder omfattet af plantedækkebekendtgørelsens § 1, stk. 1, ikke forud for forårssåede afgrøder må foretage jordbearbejdning fra høst af forfrugt og indtil et nærmere fastlagt tidspunkt, der afhænger af jordbundstypen, dvs. indtil:

- 1. oktober for lerjord (JB-nr. 7-9),
- 1. november på lerjord og humusjord (JB-nr. 5, 6, 10 og 11) og
- 1. februar i det følgende kalenderår på sandjord (JB-nr. 1-4).

Plantedækkebekendtgørelsens § 30, stk. 4, indeholder dog en række undtagelser fra forbuddet mod jordbearbejdning, herunder at der gerne må jordbearbejdes på arealer med efterafgrøder og på MFO-arealer.

Fast husdyrgødning kan således i dag anvendes om efteråret på arealer, hvor jorden er dækket af afgrøder i den følgende vinter, men på arealer uden afgrøder den følgende vinter må fast husdyrgødning kun udbringes på lerjord og kun i perioden fra 1. november pga. husdyrgødningsbekendtgørelsens

¹³Aarhus Universitet, 2020. Virkemidler til reduktion af kvælstofbelastning af vandmiljøet. Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug. DCA rapport nr. 174. Kan tilgås via: <https://dcapub.au.dk/difpdf/DCArapport174.pdf>

nedbringningskrav og jordbearbejdningsforbuddet i plantedækkebekendtgørelsen til 15. november pga. lukkeperioden i husdyrgødningens bekendtgørelsen. Dog kan der jordbearbejdes og dermed udbringes fast gødning fra 20. oktober til 15. november på alle arealer, hvor der har været lovpligtige, husdyr- og MFO-efterafgrøder på både sandjord og lerjord. De samme regler gælder i dag for fast affald, herunder spildevandsslam.

Ændring af lukkeperioden for fast husdyrgødning er som nævnt beskrevet af Aarhus Universitet som et virkemiddel, der kan begrænse kvælstofudvaskningen. Med den senere udbringning begrænses frigivelsen af det organisk bundne kvælstof pga. de lavere jordtemperaturer. Virkemidlet indebærer efter beskrivelsen fra Aarhus Universitet, at fast husdyrgødning ikke må udbringes mellem høst og 1. december på lerjord og mellem høst og 1. februar på sandjord, dog således at fast husdyrgødning kan udbringes til vinterraps og på græs indtil 1. september. Fast husdyrgødning produceres særligt på fjerkræ- og kvægbrug. For kvægbrug er nuværende praksis i vidt omfang, at der allerede udbringes sent i den nuværende udbringningsperiode eller i foråret. De foreslåede ændringer i lukkeperioden er således primært relevante for fjerkræbrug.

Aarhus Universitet har redegjort for, at der ved udbringning af fast husdyrgødning i september, enten før såning af vinterhvede eller med efterfølgende bar jord, er målt en ekstra nitratudvaskning svarende til gødningens ammoniumindhold set i forhold til udvaskningen ved udbringning om foråret. I overensstemmelse hermed opnås generelt en lavere gødningsvirkning efter udbringning af fast gødning i efteråret i forhold til nedbringning om foråret. Udbringning af staldgødning på bar jord i slutningen af december har derimod ikke givet anledning til forøget udvaskning i forhold til en forårsudbringning.

Udbringningstidspunkt og -metode har også væsentlig betydning for tab af ammoniak ved udbringning. Ammoniaktabet mindskes betydeligt ved nedbringning i forhold til udbringning af fast husdyrgødning på voksende afgrøder, hvor der ikke sker nedbringning, hvor ammoniaktabet er størst. Dette afspejles også i gødningsvirkningen, som generelt falder ved det øgede ammoniaktab.

Formålet med ændringen af lukkeperioder som led i styrkelsen af nitrathandlingsprogrammet er at reducere tabet af kvælstof til omgivelserne ved kvælstofudvaskning. Fødevareministeriet er samtidig opmærksomt på at fastsætte lukkeperioder, der også tilstræber minimering af ammoniaktab i forbindelse med udbringning. Dertil kommer, at erhvervet har haft ønsker til undtagelser fra de ændrede lukkeperioder beskrevet af Aarhus Universitet med henblik på at imødekomme reelle driftsmæssige behov. Fødevareministeriet har i den forbindelse bedt Aarhus Universitet vurdere kvælstofudvaskningen ved forskellige scenarier for undtagelser fra de ændrede lukkeperioder.

Aarhus Universitet har i besvarelse til Fødevareministeriet redegjort for, at specielt på fjerkræbedrifter (og øvrige bedrifter med kornsædskeer) stiger kvælstofudvaskningen betydeligt ved udbringning efter 1. september, mens tidlig udbringning i vinterraps og vintersæd før 1. september, hvor der vil være mere vækst i det tidlige efterår, alene vil give anledning til en begrænset merudvaskning¹⁴. På bedrifter med begrænset vårsæd, der vil flytte anvendelsen af husdyrgødningen til vintersædsarealer, vil udbringning på voksende vintersædsarealer kunne give anledning til betydeligt øget ammoniaktab.

¹⁴Aarhus Universitet, 2021. Vurdering af kvælstofudvaskningsmæssige konsekvenser ved ændrede udbringningsperioder for fast husdyrgødning. Rådgivningsnotat fra DCA – National Center for Fødevarer og Jordbrug. Kan tilgås via:

https://pure.au.dk/portal/files/211562672/Vurdering_af_Nudvaskning_v_udbringning_af_fast_g_dning_1502_2021.pdf

Lukkeperioderne foreslås videreført i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9 med visse ændringer. Det er Fødevareministeriets vurdering, at der sikres den bedste kvælstofudnyttelse og det mindste tab af kvælstof til miljøet under hensyntagen til de driftsmæssige behov ved lukkeperioder for fast husdyrgødning, der primært sigter på nedbringning før etablering af afgrøder, der har mulighed for at optage hovedparten af kvælstofgødningen. Udbringning i efteråret bør derfor begrænses til afgrøder, hvor nedbringning og efterfølgende etablering af afgrøder sker tidligt.

Fødevareministeriet foreslår en ændring af lukkeperioden, så der fremover som ny hovedregel gælder, at fast husdyrgødning som udgangspunkt ikke må udbringes i perioden fra efter høst til før følgende tidspunkter:

- 1. november på lerjord (JB-nr. 7-9).
- 1. december på lerjord og humusjord (JB-nr. 5, 6, 10 og 11).
- 1. februar på sandjord (JB-nr. 1-4).

Hovedreglen foreslås differentieret efter jordbundstyper, da plantedækkebekendtgørelsens regler om forbud mod jordbearbejdning er differentieret på jordbundstyper. Dette afspejler bl.a., at risikoen for udvaskning af nitrat på lerjorde er mindre end på sandjord.

Som undtagelse til hovedreglen foreslår Fødevareministeriet, at fast husdyrgødning kan udbringes i perioden fra efter høst til før etablering af afgrøder på arealer, hvor der senest den 1. september etableres græs, vinterraps, vintersæd eller grøngødning med gul sennep, olieræddike eller gul sennep og olieræddike forud for sukkerroer, hvor der er indgået kontrakt med en sukkerfabrik om afsætning af sukkerroerne.

Det bemærkes, at udbringning af fast organisk gødning efter høst efter forslaget forudsætter, at gødningen er udbragt og de efterfølgende afgrøder etableret inden den 1. september. Herved adskiller forslaget sig fra den gældende undtagelse fra forbuddet mod udbringning i efteråret, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 28, stk. 10, hvor muligheden for at udbringe fast organisk gødning i perioden fra høst til 20. oktober omfatter arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter, men hvor bestemmelsen ikke forudsætter, at afgrøderne er etableret den 20. oktober.

Af virkemiddelkatalogets beskrivelse af ændring af lukkeperioden for fast husdyrgødning som virkemiddel til begrænsning af kvælstofudvaskningen fremgår det, at ændringen også bør omfatte udbringning af slam. Det har således været udgangspunktet i Fødevareministeriets afdækning af de miljømæssige konsekvenser af ændrede lukkeperioder, at ændringen skulle omfatte al fast anden organisk gødning, så udbringningsperioderne er ens for fast organisk gødning.

Fødevareministeriet finder dog, at ændringen af lukkeperioden for fast organisk gødning ikke bør omfatte spildevandsslam. Dette skyldes, at der efter Fødevareministeriets vurdering er en betydelig risiko for, at spildevandsslam i mindre grad vil blive anvendt til gødningsformål for i stedet f.eks. at forbrændes, hvis udbringningen i efteråret begrænses til før 1. september. Dette er i modfase med ønsket om at recirkulere næringsstoffer, herunder fosfor, som spildevandsslam er rigt på.

Det hænger sammen med regler i affald til jord-bekendtgørelsens § 24, jf. bilag 3, om, at spildevandsslam skal nedbringes inden 6 timer, såfremt det kun er stabiliseret og ikke har gennemgået en kontrolleret kompostering eller kontrolleret hygiejnisering. Hertil kommer, at affald til jord-bekendtgørelsens bilag 3 yderligere begrænser anvendelsesmulighederne for spildevandsslam, der ikke er kontrolleret hygiejniseret, idet dette ikke må udbringes på fortærbare afgrøder, hvilket begrænser mulighederne for at udbringe spildevandsslam på andre arealer end arealer uden etablerede afgrøder til høst.

Derfor er det Fødevareministeriets forslag at fastholde den nuværende lukkeperiode for spildevandsslam, der således som hidtil kan udbringes indtil 20. oktober på arealer, hvor der skal være afgrøder den følgende vinter. Det gælder for fast anden organisk gødning end spildevandsslam, som f.eks. komposteret have- og parkaffald, at disse gødningstyper omfattes af forslaget til ændret lukkeperiode.

Den ændrede lukkeperiode for fast husdyrgødning og fast anden organisk gødning end spildevandsslam vil have en betydelig positiv indvirkning på udledningen af kvælstof til vandmiljøet. Ændringen vil give anledning til øget ammoniaktab afhængig af landbrugets tilpasningsstrategi. De foreslåede undtagelser fra lukkeperioden imødekommer reelle driftsmæssige behov hos landbrugserhvervet. Miljøhensynet er vejret op imod disse driftsmæssige behov.

Erhvervet har flere år pga. vejrliget med våd sommer og sensommer, hvor udbringning inden for de eksisterende lukkeperioder for fast husdyrgødning har været udfordrende, søgt om og opnået forlængelse af udbringningsperioden for fast organisk gødning. Med den justerede lukkeperiode, der muliggør senere udbringning, er denne dispensationspraksis ikke længere relevant.

Der vil dog forventeligt være år, hvor udbringning af fast gødning og etablering af afgrøder inden 1. september på grund af høstperioden eller vejrliget ikke vil være muligt. I en sådan situation er det ikke hensigten, at fødevareministeren skal dispensere til senere udbringning i september, da det kan være forbundet med væsentlige miljømæssige konsekvenser, og da det ligger i de særlige undtagelser, at de ikke vil kunne anvendes til alle tider. Det vil således være op til den enkelte landbruger at tage højde for alternativ gødningsudbringning.

1.14. Ændret lukkeperiode for kunstgødning

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 28, stk. 11, fastsætter, at der i perioden fra 15. november til 1. februar ikke må udbringes fast husdyrgødning, ensilagesaft, kunstgødning og fast affald. Ændret lukkeperiode for kunstgødning indgår i styrkelsen af nitrathandlingsprogrammet beskrevet under afsnit 1.13.

Efter Fødevareministeriets vurdering er behovet for at gøde i efteråret generelt meget begrænset. Dette er også en del af baggrunden for, at det efter § 28, stk. 1, ikke er tilladt at udbringe flydende husdyrgødning i perioden fra høst dog senest 1. oktober til 1. februar, og at det i perioden fra høst til 1. oktober kun er tilladt at udbringe flydende husdyrgødning til etablerede, overvintrende fodergræsmarker, arealer, hvor der den følgende vinter skal være vinterraps og arealer, hvor der senest 20. august etableres grøngødning med gul sennep, olieræddike eller gul sennep og olieræddike forud for sukkerroer, hvor der er indgået kontrakt med en sukkerfabrik om afsætning af sukkerroerne, jf. § 28, stk. 3.

SEGES har dog i forsøg vist, at der er visse arealer med vintersæd, der kvitterer med et højere udbytte, når der flyttes en lille mængde kvælstofholdig kunstgødning, som også kan indeholde fosfor, fra foråret til efteråret, og hvor det derfor giver agronomisk mening at gøde. Det gælder ifølge SEGES specielt på arealer med manganmangel, hvor anvendelse af en ammoniumgødning med forsurende effekt øger tilgængeligheden af mangan i jorden, på arealer med lav kvælstoffrigivelse fra jorden, og på arealer med lave fosfortal, hvor der kan placeres fosforgødskning i forbindelse med såning. Det gælder for disse situationer, at der generelt vil være tale om arealer, der ikke fast har modtaget husdyrgødning eller anden organisk gødning.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at udbringningsperioden for kunstgødning som udgangspunkt bør følge lukkeperioden for flydende husdyrgødning, men at der samtidig bør være mulighed for at forsætte den driftsmæssigt begrundede tildeling af kunstgødning i perioden fra høst til 15. september i forbindelse med etablering af vintersæd.

Fødevareministeriets forslag om ændret lukkeperiode for kunstgødning giver derfor mulighed for at tildele 15 kg kvælstof pr. ha i forbindelse med etablering af vintersæd i perioden fra høst til 15. september.

Det er en betingelse for at kunne udbringe kunstgødning på vintersæd i perioden mellem høst og 15. september, at der foreligger en dateret erklæring om, at bestemmelsen er overholdt, som er underskrevet af den ansvarlige for driften til dokumentation heraf. Den ansvarlige for driften skal således erklære, at der højst er udbragt 15 kg kvælstof pr. ha, at udbringningen er sket til vintersæd og at udbringningen er foretaget i perioden mellem høst og 15. september.

Lukkeperioderne i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 28 implementerer nitratdirektivet. Husdyrgødningsbekendtgørelsen har siden 2017 også indeholdt en regulering af fosfor, herunder kunstgødning med fosfor. Det er på denne baggrund ikke længere ganske klart, at det kun er kvælstofholdig kunstgødning, der er omfattet af lukkeperioden i § 28, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at det præciseres i bekendtgørelsesudkastets § 9, at der med kunstgødning menes kvælstofholdig kunstgødning.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at ændringen af lukkeperioden for kunstgødning og fastsættelse af undtagelse herfra ikke vil føre til ændringer i praksis, da kvælstoftilførslen fortsat er begrænset af jordbrugsvirksomhedens samlede kvælstofkvote, således at det agronomisk alene vil være relevant at flytte tildeling af en lille mængde kvælstof til efteråret fra foråret i de tilfælde, hvor det kan forventes at give et merudbytte. Således vurderes tildelingen ikke at være forbundet med øget udvaskning af nitrat i forhold til tilførsel om foråret. Den justerede lukkeperiode og den fastsatte undtagelse hertil giver således mulighed for at videreføre eksisterende agronomisk god praksis, hvorefter der ikke gødes unødvendigt i efteråret.

1.15. Præcisering af, at nedbringningskravet på arealer uden etablerede afgrøder til høst også omfatter flydende husdyrgødning, der er forsuret

EU-Kommissionen har den 21. februar 2017 offentliggjort BAT-konklusioner for så vidt angår intensivt opdræt af fjerkræ eller svin, dvs. husdyrbrug omfattet af IE-direktivet, jf. direktivets artikel 10. BAT-konklusionerne indeholder grænseværdier for udledning samt teknikker, procedurer og retningslinjer med henblik på at varetage miljøbeskyttelsesformål. Implementeringsfristen er 21. februar 2021.

Det fremgår af BAT 22, at det for at reducere ammoniakemissionerne til luft fra udbringning af husdyrgødning er BAT at indarbejde gødningen i jorden hurtigst muligt f.eks. ved pløjning eller harvning. Husdyrgødning er i BAT-konklusionerne defineret som "Gylle og/eller fast husdyrgødning". BAT 22 om nedbringning omfatter derfor både fast og flydende husdyrgødning.

Der gælder imidlertid efter BAT 22 ikke yderligere krav om indarbejdning efter udbringning i form af dyb eller overfladisk nedfældning. Det vil sige, at BAT 22 anerkender nedfældning som en form for nedbringning.

BAT 22 finder ikke anvendelse på græsarealer og ved reduceret jordbearbejdning, medmindre der skiftes til agerjord eller i forbindelse med omsåning, ligesom BAT-konklusionen ikke finder anvendelse på dyrkede arealer med afgrøder, der kan blive beskadiget ved indarbejdning af husdyrgødning.

Efter Fødevareministeriets vurdering lever forsuring af flydende husdyrgødning ikke op til kravene i BAT 22. Forsuring kan efter ministeriets vurdering alene udgøre et alternativ til nedfældning på arealer uden etablerede afgrøder til høst, hvis den forsurede husdyrgødning efterfølgende nedbringes.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 29, stk. 3, der bliver til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 3, fastsætter, at husdyrgødning, der udbringes på arealer uden etablerede afgrøder til høst, skal nedbringes hurtigst muligt og inden 4 timer. Udbringning af flydende husdyrgødning med nedfælder opfylder kravet om nedbringning af husdyrgødningen inden 4 timer.

Kan husdyrgødningen ikke nedbringes inden 4 timer grundet uforudsigelige omstændigheder, fremgår det af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 29, stk. 4, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 4, at nedbringningen skal finde sted, så snart det er muligt.

Ved siden af nedbringningskravet i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 29, stk. 3, gælder der for flydende husdyrgødning et krav om anvendelse af en ammoniakreducerende teknik ved udbringning i form af nedfældning, jf. bekendtgørelsens § 27, stk. 3, eller forsuring, jf. stk. 4, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 3.

Efter Fødevareministeriets vurdering fremgår det ikke tilstrækkeligt klart af de gældende regler, at flydende husdyrgødning udbragt på arealer uden etablerede afgrøder til høst skal overholde både kravet om nedbringning af husdyrgødning efter § 29, stk. 3, og kravet om udbringning ved nedfælder i § 27, stk. 3, eller forsuring, jf. stk. 4, og at nedfældning – men ikke forsuring – opfylder kravet om nedbringning i § 29, stk. 3.

Det foreslås derfor præciseret i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 29, stk. 3, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 3, at ved udbringning med nedfælder er der ikke krav om yderligere nedbringning. Herved er det efter ministeriets vurdering tydeligt, at nedfældning opfylder kravet om nedbringning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 10, stk. 3, mens forsuret husdyrgødning udbragt på arealer uden etablerede afgrøder til høst efterfølgende skal nedbringes for at opfylde bestemmelsen i § 10, stk. 3.

Der er tale om en præcisering af gældende ret, der ikke ændrer reglerne indholdsmæssigt.

1.16. Præcisering af at harmonikravet og den tilknyttede kvægundtagelse omfatter jordbrugsvirksomheder

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 34, stk. 1, der indeholder det såkaldte harmonikrav, fastsætter, at der på en bedrift samlet højst må udbringes husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 170 kg N pr. ha harmoniareal pr. planperiode.

Efter § 34, stk. 2, der indeholder den såkaldte kvægundtagelse, må en bedrift, som producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg, og som opfylder betingelserne i bilag 2, dog samlet højst udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 230 kg N pr. ha harmoniareal pr. planperiode.

Som det fremgår, er reguleringsobjektet i 34, stk. 1 og 2, "bedrifter". En bedrift defineres i husdyrgødningsbekendtgørelsens 4, nr. 24, som en driftsenhed, der anvendes til landbrug, skovbrug, gartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende virksomhed. Driftsenheden kan omfatte både ejede og forpagtede arealer. Driftsenhedens arealer kan være med eller uden landbrugspligt efter reglerne i lov om landbrugsejendomme.

Reguleringsobjektet i fosforarealkravet, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 35, og reglerne i tilknytning hertil i kapitel 11 er "jordbrugsvirksomhed". En jordbrugsvirksomhed defineres i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 4, nr. 25, som en virksomhed, der er registreret efter § 5, stk. 2, i lov nr. 338 af 2. april 2019 om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag (gødskningsloven).

Som det fremgår, er jordbrugsvirksomhed defineret ved, at virksomheden har pligt til at udarbejde og indberette et gødningsregnskab. Koblingen fra reglen om fosforarealkravet til gødningsregnskabet skyldes, at mængderne af udbragt fosfor opgøres via virksomhedens gødningsregnskab.

Det samme gør sig gældende for opgørelsen af mængden af udbragt kvælstof, der ligger til grund for Landbrugsstyrelsens kontrol af overholdelsen af harmonikravet og kvægundtagelsen, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 34, stk. 1 og 2.

Det er på denne baggrund Fødevareministeriets vurdering, at det vil være hensigtsmæssigt at ændre reguleringsobjektet i harmonikravet og kvægundtagelsen fra "bedrift" til "jordbrugsvirksomhed".

Det følger af gødskningslovens § 5, stk. 2, nr. 2, at registreringspligten bl.a. omfatter virksomheder, der producerer husdyrgødning eller modtager husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning, afgasset biomasse eller anden organisk gødning, der har et samlet kvælstofindhold, der overstiger 100 kg kvælstof pr. hektar pr. år.

Bestemmelsen i § 5, stk. 2, nr. 2, indebærer, at en virksomhed ikke kan udbringe over 100 kg N pr. ha pr. planperiode, uden at virksomheden har pligt til at lade sig registrere i Register for Gødningsregnskab. Det vil sige, at det ikke er muligt at overtræde husdyrgødningsbekendtgørelsens harmonikrav uden samtidig at skulle være med i Register for Gødningsregnskab.

De bedrifter, der er begrænset i deres gødningstilførsel af harmonikravet, vil altid være jordbrugsvirksomheder, da det vil være bedrifter, der anvender over 100 kg N pr. ha harmoniareal pr. planperiode, og harmonikravets grænse er 170 kg N pr. ha. Det vil derfor være muligt at begrænse anvendelsesområdet for harmonikravet og kvægundtagelsen i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 34, der bliver til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 15, til jordbrugsvirksomheder uden materielt at ændre i retstilstanden.

Fødevareministeriet foreslår på denne baggrund, at "bedrift" erstattes af "jordbrugsvirksomhed" ved udformningen af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 15.

1.17. Justering af regler for kvægbrug, der benytter muligheden for at tildele 230 kg N pr. ha

1.17.1. Justering i dokumentationskrav

Husdyrgødningsbekendtgørelsens bilag 2 indeholder de særlige betingelser, som et kvægbrug skal opfylde for at kunne udnytte kvægundtagelsen og udbringe 230 kg N pr. ha pr. planperiode, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 34, stk. 2.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens bilag 2, nr. 2, fastsætter, at i den efterfølgende planperiode (det vil sige planperioden efter, at der er udbragt 230 kg N pr. ha) må jordbrugsvirksomheden ikke både udbringe husdyrgødning i perioden den 31. august til den 1. marts på et areal med græs og pløje arealet. Der skal foreligge en dateret erklæring underskrevet af den ansvarlige for driften til dokumentation heraf.

Bilag 2, nr. 3, fastsætter, at arealer med græs i omdrift kun må pløjes om i perioden 1. marts til 1. juni, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og ikke senere end 3 uger efter pløjning, og dyrkes med en afgrøde med højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson.

Der er ikke tilknyttet et krav om udarbejdelse af en erklæring til bilag 2, nr. 3, lige som der er for bilag 2, nr. 2.

Det er Landbrugsstyrelsen, der fører tilsyn med overholdelsen af betingelserne i bilag 2, og erklæringen efter bilag 2, nr. 2. Landbrugsstyrelsen vil på sin kontrol kunne forlange, at erklæringen forevises af virksomheden. Landbrugsstyrelsen accepterer, at virksomheden ikke kan fremvise erklæringen i forbindelse med kontrollen, såfremt virksomheden på forlangende kan fremvise den inden 7 dage.

Samtidig fremgår det af Landbrugsstyrelsens gødsknings- og harmonivejledning, at virksomheder, der anvender kvægundtagelsen, erklærer at overholde betingelserne for anvendelse af undtagelsen ved at krydse af i felt 407 i gødningsregnskabet i forbindelse med indberetningen til Landbrugsstyrelsen.

Fødevareministeriet finder, at den nuværende praksis som beskrevet i gødsknings- og harmonivejledningen er hensigtsmæssig, men at den ikke fuldt ud er i overensstemmelse med kravet i bilag 2 nr. 2. Samtidig vurderer Fødevareministeriet, at opfyldelse af betingelsen i bilag 2, nr. 3, burde være tilknyttet et tilsvarende dokumentationskrav.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at der fastsættes enslydende dokumentationskrav til bilag 2, nr. 2 og 3, hvorefter den ansvarlige for driften i forbindelse med indberetning af virksomhedens gødningsregnskab skal erklære, at betingelsen er overholdt. Jordbrugsvirksomheder, der udtages til kontrol, skal herudover på forlangende inden for 7 dage fremvise en dateret og underskrevet erklæring til dokumentation af overholdelse af betingelsen.

1.17.2. Justering af pløjeforbuddet på græs i omdrift

Den 17. juli 2020 meddelte EU-Kommissionen Danmark en ny kvægundtagelse. Betingelserne i det gældende bilag 2 i husdyrgødningsbekendtgørelsen implementerer vilkår fra den tidligere kvægundtagelse.

Med den nye kvægundtagelse videreføres de tidligere vilkår med få ændringer. Af betydning for fastsættelsen af betingelser i gødningsanvendelsen ændres "græs i omdrift" til "græs" i den tredje betingelse, således at betingelsen i kvægundtagelsen nu fastsætter, at arealer med græs kun må pløjes

om i perioden 1. marts til 1. juni, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og ikke senere end 3 uger efter pløjning og dyrkes med en afgrøde med højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson.

På denne baggrund foreslås det, at denne ændring gennemføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens bilag 2, nr. 3. Med ændringen vil den gældende regel om, at græs i omdrift kun må pløjes om i perioden 1. marts til 1. juni, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og ikke senere end 3 uger efter pløjning, og dyrkes med en afgrøde med højt et kvælstofoptag og en lang vækstsæson, fremadrettet omfatte alle græsarealer.

Græs i omdrift er et areal med græs, herunder også selvsået græs, eller andet grøntfoder, som inden for de seneste 5 år har været dyrket med en anden afgrøde end græs og andet grøntfoder. Permanent græs er et tilsvarende areal, men som har været holdt uden for omdrift i mindst 5 år.

Ved dyrkning af græs opbygges jordens organiske kvælstofindhold, hvilket betyder, at der kan være øget risiko for kvælstofudvaskning efter omlægning, når der sker nedbrydning af planterester. Kravet om, at græs kun må pløjes om i forårsmånederne, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og inden for 3 uger, tætnes sædskiftet ved at minimere perioden uden afgrøder og sikre afgrøder med vækst, der kan optage kvælstof, når den nedbrydes. Herved begrænses risikoen for udvaskning.

Fødevareministeriet har ikke kendskab til, hvor mange hektar med permanent græs, der årligt bliver pløjet om uden for perioden 1. marts til 1. juni, men det er Landbrugsstyrelsens vurdering, at der er tale om et begrænset areal. Ændringen af bilag 2, nr. 3, forventes derfor at få begrænset praktisk betydning og dermed begrænset positiv miljøeffekt.

1.18. Redaktionel ophævelse af fosforlofterne for historiske planperioder

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 37, stk. 2, indeholder fosforlofterne for forskellige gødningstyper og vegetabilsk biomasse for planperioderne 2018/2019 - 2021/2022. Fosforlofterne har for denne periode været lagt fast i forarbejderne til husdyrbrugloven og har været gengivet i husdyrgødningsbekendtgørelsen, således at erhvervet har kunnet orientere sig både i de aktuelle fosforlofter og i de skærpelser i fosforlofterne, der for visse gødningstyper gradvist er blevet indfaset. Planperioden 2021/2022, der starter den 1. august 2021, hvor gødningsanvendelsesbekendtgørelsen forventes at træde i kraft, er den sidste planperiode, hvor fosforlofterne er fastsat i forarbejderne og gengivet i husdyrgødningsbekendtgørelsen. For planperioden 2022/2023 og frem fastlægger forarbejderne alene det gennemsnitlige beskyttelsesniveau for husdyrgødning. Forud for den næste udgave af gødningsanvendelsesbekendtgørelsen skal der således tages stilling til, hvordan fosforlofterne for de forskellige gødningstyper og vegetabilsk biomasse skal fastsættes.

Da der endnu ikke er fastsat fosforlofter for planperioderne efter 2021/2022, er det efter Fødevareministeriets vurdering ikke længere relevant, at bestemmelsen om fosforlofter angiver fosforlofterne for andre planperioder end den aktuelle, og at det vil øge læsbarheden af bestemmelsen kun at medtage fosforlofterne for planperioden 2021/2022.

I planperioden 2021/2022 er fosforloftet 35 kg P pr. ha pr. planperiode for husdyrgødning bortset fra husdyrgødning fra kvæg, som ikke benytter kvægundtagelsen, og husdyrgødning fra mindre udbredte dyretyper. Det vil sige, at fosforloftet er 35 kg P pr. ha for husdyrgødning fra kvæg, der benytter kvægundtagelsen, og for husdyrgødning fra fjerkræ, mink, slagtesvin, søer og smågrise. For øvrige gødningstyper og for vegetabilsk biomasse er fosforloftet 30 kg P pr. ha pr. planperiode. Det vil sige, at fosforloftet er 30 kg P pr. ha pr. planperiode for husdyrgødning fra kvæg, der ikke benytter kvægundtagelsen, for husdyrgødning fra andre dyretyper end de nævnte, for anden organisk gødning end husdyrgødning, for bioaske, for vegetabilsk biomasse og for kunstgødning.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 37, stk. 8, fastsætter, at fosforloftet for slagtesvin gælder for svin, der er indberettet som slagtesvin i gødningsregnskabet, jf. lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag, medmindre de er angivet med en indgangsvægt under 25 kg.

Baggrunden for bestemmelsen i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 37, stk. 8, er, at der tidligere har gjaldt et højere fosforloft for slagtesvin end for smågrise. Som det fremgår, er fosforloftet for smågrise og slagtesvin fastsat ens til 35 kg P pr. ha pr. planeperiode. Den særlige bestemmelse i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 37, stk. 8, foreslås derfor ophævet.

Der er tale om en redaktionelle ændringer, der ikke indebærer ændringer i retstilstanden. Det bemærkes, at de historiske fosforlofter fortsat finder anvendelse i Landbrugsstyrelsens kontrol af overholdelsen af fosforarealkravet i tidligere planperioder, hvilket fremgår af overgangsbestemmelser i husdyrgødningsbekendtgørelsen og udkastet til gødningsanvendelsesbekendtgørelse.

1.19. Ophævelse af fosforloftet for bedrifter, der ikke er jordbrugsvirksomheder

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 36 fastsætter fosforlofterne på bedrifter, der ikke er jordbrugsvirksomheder. Fosforlofterne er for bedrifter 30 kg P pr. ha harmoniareal fra husdyrgødning, anden organisk gødning og bioaske, og 15 kg P pr. ha med visse typer af skov.

Det er kommunerne, der fører tilsyn med fosforlofterne i § 36, da bestemmelsen er rettet mod virksomheder, der står uden for gødningsregnskabet. Det er fra kommuner blevet tilkendegivet, at denne opgave er vanskelig, da disse bedrifter netop ikke har et gødningsregnskab, og det derfor kan være vanskeligt for kommunerne at afgøre, om reglen er overtrådt.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at det vil være hensigtsmæssigt at ophæve fosforlofterne for bedrifter, så fosforlofterne fremover alene gælder for jordbrugsvirksomheder.

Som hovedregel vil bedrifter oftest nå grænsen for registreringspligt i Register for Gødningsregnskab efter gødskningsloven som følge af kvælstofanvendelsen, før fosforloftet i § 36 overskrides. Det nuværende fosforloft i § 36 er på 30 kg P pr. ha harmoniareal. Det vil sige, at registreringspligten opnås, før fosforloftet overskrides, så længe N:P-forholdet i gødningen er mindst 100:30. Dette er tilfældet for gødning fra alle andre dyrearter end visse typer af fjerkræ og kødædende pelsdyr (jf. Bilag 2, Tabel 2: Husdyrgødning, indhold af kvælstof og fosfor, i bekendtgørelse nr. 1166 af 13. juli 2020 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2020/2021). Afgasset biomasse vil også ramme 100 kg N, før det rammer 30 kg P. Derimod vil grænsen på de 30 kg P blive nået før de 100 kg N, for så vidt angår affald og fiberfraktionen fra separeret husdyrgødning.

For aftagere af fjerkrægødning, pelsdyrgødning, affald og fiberfraktioner vil de øvrige kriterier for optagelse i Register for Gødningsregnskab derfor være relevante. Det vil sige kriteriet om at producere eller modtage mindst 1.000 kg N i organisk gødning om året eller råde over mindst 10 ha areal med afgrøder omfattet af en kvælstof- eller fosfornorm.

Hvis ophævelsen af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 36 vedrørende fosforlofter for bedrifter, der ikke er jordbrugsvirksomheder, skal udgøre en materiel ændring, vil det således være for mindre bedrifter med under 10 ha areal med afgrøder omfattet af en kvælstof- eller fosfornorm, en kvælstofanvendelse på mindre end 1.000 kg N i organisk gødning om året, som samtidig producerer eller modtager fjerkrægødning, pelsdyrgødning, affald, fiberfraktioner eller bioaske.

På sådanne bedrifter vil der efter Fødevareministeriets vurdering ikke være incitament til at modtage gødning af de nævnte, særligt fosforholdige typer. Det gælder desuden, at registreringspligtige virksomheder efter husdyrgødningsbekendtgørelsens § 41, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 21, ikke må levere husdyrgødning til bedrifter, der ikke er med i Register for Gødningsregnskab. Bedrifterne vil altså ikke kunne modtage f.eks. fjerkrægødning, gødning fra kødædende pelsdyr eller fiberfraktioner fra virksomheder, der er med i Register for Gødningsregnskab, uden selv at være i registret.

Efter Fødevareministeriets oplysninger formidles der ikke restprodukter i mindre mængder end en lastbilfuld svarende til 30-35 tons gødning. Ved modtagelse af gødning i sådanne mængder, vil modtageren være registreringspligtig efter reglen om modtagelse af over 1.000 kg N, hvis der ikke er tale om bioaske, som ikke indeholder kvælstof. For bioaske gælder det, at det ofte køres ud i skove, og at det ifølge skoverhvervet ikke er rentabelt at udbringe små mængder bioaske, der kræver brug af særligt maskinel.

Anvendelsen af organisk gødning på sådanne mindre bedrifter med begrænset jordtilliggende vil således være begrænset til den producerede mængde organiske gødning, som efter Fødevareministeriets vurdering oftest vil være knyttet til et mindre dyrehold af hobbykarakter, f.eks. heste eller lignende, hvor husdyrgødningen pga. N:P-forholdet rammer grænsen for registreringspligt førend fosforloftet. Det kan dog ikke udelukkes, at der også på nogle mindre bedrifter kan være et hold af fjerkræ, der rammer fosforloftet først. Det vurderes dog at være af begrænset betydning, da der forventes at være ganske få bedrifter, hvis overhovedet nogen, hvor fjerkræhold udgør en betydelig produktion, der samtidig ligger under grænserne på 1.000 kg N i organisk gødning årligt og 10 ha areal med afgrøder omfattet af en kvælstof- eller fosfornorm. Dertil kommer, at tages der udgangspunkt i f.eks. normerne for æglæggende høner på friland, så vil der ved en produktion svarende til 1.000 kg N årligt samlet set alene være tale om en mertildeling af fosfor på ca. 40 kg P ved ophævelsen af fosforloftet for bedrifter.

For bedrifter med visse typer af skov er fosforloftet som nævnt 15 kg P pr. ha. Det er ministeriets vurdering, at der på disse bedrifter hovedsageligt gødskes med kunstgødning eller bioaske, i det omfang disse mindre skovarealer gødskes. Der henvises herved til, at arealerne typisk ikke vil være harmoniarealer, hvor husdyrgødning rent praktisk kan udbringes. Som det allerede er nævnt, er det anført, at bioaske ikke er rentabelt at anvende på mindre arealer.

Da kunstgødning er bekosteligt, er det Fødevareministeriets vurdering, at der ikke vil tilføres fosfor ud over normerne, som modsvarer afgrødernes behov. Dertil kommer, at for så vidt angår juletræsproduktion, som udgør den mest intensive skovproduktion, så vil juletræsproducenter efter Fødevareministeriets vurdering almindeligvis være med i Register for Gødningsregnskab og dermed omfattet af fosforarealkravet. Ministeriet har herved lagt vægt på, at brancheforeningen Danske Juletræer i forbindelse med høringen i 2018 af udkast til ny gødskningslov udtrykte ønske om, at mindre juletræsproducenter skulle kunne opnå adgang til registret, hvilket er imødekommet i gødskningsloven. Juletræer har en kvælstofnorm på mindst 90 kg kvælstof pr. ha pr. planperiode, hvilket indebærer, at de juletræsproducenter, der ikke har pligt til at være med i Register for Gødningsregnskab efter gødskningslovens § 5, stk. 2, har mulighed for frivilligt at tilmelde sig efter gødskningslovens § 6, nr. 2, og dermed få adgang til at købe afgiftsfri gødning i henhold til lov om afgift af kvælstof indeholdt i gødninger m.m.

Det er således ministeriets vurdering, at fosforloftet for bedrifter med visse typer af skov ligeledes kan ophæves, uden at det vil få betydelige konsekvenser for miljøet.

Fødevareministeriet foreslår på denne baggrund, at husdyrgødningsbekendtgørelsens § 36 om fosforlofter for bedrifter, der ikke er jordbrugsvirksomheder, ikke videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

1.20. Justering af fosforreguleringen for kvægundtagelsesbrug

For at beregne en jordbrugsvirksomheds fosforarealkrav, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 35, stk. 1, skal gennemsnitsloftet for virksomhedens gødning kendes. Gennemsnitsloftet bestemmes efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 35, stk. 3-6.

Det følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 35, stk. 3, nr. 2, at gennemsnitsloftet for husdyrgødning fra bedrifter, der benytter muligheden i § 34, stk. 2, til at udbringe op til 230 kg N pr. ha pr. planperiode (såkaldte undtagelsesbrug), fastsættes til 35 kg P pr. ha pr. planperiode. Bekendtgørelsens § 35, stk. 5, fastsætter, at såfremt organisk gødning modtaget fra andre end øvrige undtagelsesbrug eller fælles biogasanlæg svarer til mere end 50 pct. af den mængde fosfor, der er produceret og leveret på undtagelsesbruget i den pågældende planperiode, så fastsættes gennemsnitsloftet som et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for den producerede mængde fosfor fra jordbrugsvirksomhedens egen husdyrproduktion, modtaget husdyrgødning, modtaget anden organisk gødning og modtaget bioaske.

Fosfor fra bioaske indgår ikke i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 35, stk. 5. Hensigten med bestemmelsen er imidlertid, at der i opgørelsen af de 50 pct. fosfor, som kvægundtagelsesbruget modtager, skal indregnes fosfor fra bioaske, idet fosfor fra bioaske indgår i beregningen af gennemsnitsloftet. Det er desuden hensigten, at kvægundtagelsesbrug skal kunne være tilknyttet et forarbejdningsanlæg, ligesom de efter gældende ret kan være tilknyttet et fælles biogasanlæg, uden at fosfor i gødningen herfra medtages i beregningen af de 50 pct. modtaget fosfor.

Det bør efter Fødevareministeriets vurdering fremgå af bekendtgørelsen, at fosfor fra modtaget bioaske indgår i beregningen af, hvor meget gødning et undtagelsesbrug kan modtage og stadig benytte kvægundtagelsen. Tilsvarende bør det fremgå af bekendtgørelsen, at kvægundtagelsesbruget kan være tilknyttet et forarbejdningsanlæg, uden at fosfor leveret retur fra forarbejdningsanlægget indgår i beregningen af, om modtaget fosfor overskrider grænsen på 50 pct.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at det tilføjes til § 35, stk. 5, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 16, stk. 5, at bestemmelsen ud over fosfor fra organisk gødning omfatter fosfor fra bioaske, og at der ved opgørelsen af mængden af modtaget fosfor – ud over fosfor fra fælles biogasanlæg – kan ses bort fra fosfor i gødning fra forarbejdningsanlæg.

1.21. Justering af oplysningskrav ved afgivelse af husdyrgødning

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 38, stk. 1, fastsætter, at jordbrugsvirksomheder, der afgiver husdyrgødning, anden organisk gødning eller bioaske, skal oplyse modtageren om den overførte mængde fosfor og gennemsnitsloftet efter § 35, stk. 3, for den afgivne gødning. Der skal således både oplyses om den afgivne mængde fosfor og om gennemsnitsloftet for den afgivne gødning.

Modtagerkredsen for husdyrgødning afgrænses af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 41, der fastsætter, at overskydende husdyrgødning kan eksporteres, forarbejdes og deklareres eller afgives til en jordbrugsvirksomhed, et fælles biogasanlæg, et forarbejdningsanlæg, et forbrændingsanlæg eller et brændingsanlæg.

Som § 38, stk. 1, er formuleret, omfatter pligten til at oplyse om gennemsnitsloftet enhver afgivelse af husdyrgødning. Oplysningen er imidlertid kun relevant for jordbrugsvirksomheder, fælles biogasanlæg og forarbejdningsanlæg.

Gennemsnitsloftet for gødning afsat til udlandet er derimod ikke relevant, i og med at modtager ikke udbringer gødningen i Danmark. Ved afsætning til forbrændingsanlæg og brændingsanlæg brændes husdyrgødningen med bioaske som restprodukt. Ved afsætning som forarbejdet og deklareret husdyrgødning til virksomheder, der ikke er jordbrugsvirksomheder, er modtageren ikke omfattet af et fosforarealkrav, og dermed har modtageren ikke behov for at kende gennemsnitsloftet.

Oplysningskravet i § 38, stk. 1, omfatter både husdyrgødning, anden organisk gødning og bioaske. Gennemsnitsloftet er imidlertid alene relevant i forhold til husdyrgødning, da fosforloftet for anden organisk gødning og bioaske ligger fast på 30 kg P pr. ha.

Fødevareministeriet vurderer derfor, at der er mulighed for at forenkle reguleringen ved at indsnævre kravet om oplysning om gennemsnitsloftet til at gælde for husdyrgødning afsat til jordbrugsvirksomheder, biogasanlæg og forarbejdningsanlæg. Herved lettes virksomhederne for et overflødigt oplysningskrav, og Landbrugsstyrelsen skal tilsvarende ved sin kontrol af jordbrugsvirksomhedernes gødningsregnskaber ikke kontrollere overholdelsen af oplysningskravet.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at oplysningskravet i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 38, stk. 1, der bliver til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 18, stk. 1, deles op, således at 1. pkt. omfatter mængden af gødning, mens 2. pkt. omfatter gennemsnitsloftet. Efter forslaget skal jordbrugsvirksomhederne efter 1. pkt. som hidtil oplyse alle modtagere om mængden af fosfor. Gennemsnitsloftet skal efter 2. pkt. oplyses ved afgivelse til jordbrugsvirksomheder, fælles biogasanlæg og forarbejdningsanlæg.

Det foreslås således, at jordbrugsvirksomheder, der afgiver husdyrgødning, anden organisk gødning eller bioaske, i medfør af gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 18, stk. 1, 1. pkt., skal oplyse modtageren om den overførte mængde fosfor. Ved afgivelse af husdyrgødning til jordbrugsvirksomheder, fælles biogasanlæg og forarbejdningsanlæg skal jordbrugsvirksomheder, der afgiver husdyrgødning, efter 2. pkt. tillige oplyse om og gennemsnitsloftet efter § 16, stk. 3, for den afgivne gødning.

1.22. Justering af bestemmelsen om tildelt mængde gødning

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 1, fastsætter, hvordan mængden af udbragt husdyrgødning, anden organisk gødning og bioaske skal beregnes. Reglen anvendes både til at beregne mængden af udbragt gødning i forhold til harmonireglen og kvægundtagelsen, jf. § 34, stk. 1 og 2, og i forhold til fosforarealkravet, jf. § 35, stk. 1.

Det fremgår således af bestemmelsen, at mængden af udbragt husdyrgødning, anden organisk gødning og bioaske, jf. § 34, stk. 1 og 2, og § 35, stk. 1, beregnes ud fra den producerede mængde korigeret for lagerforskydninger primo og ultimo i den pågældende planperiode samt den mængde, der er afgivet og modtaget i løbet af planperioden. Gødning afsat af græssende dyr medregnes som udbragt, såfremt det afsættes på arealer, der kan medregnes som harmoniarealer, jf. stk. 2.

Efter § 35, stk. 1, 2. pkt., beregnes fosforarealkravet som jordbrugsvirksomhedens samlede mængde af udbragt fosfor i organisk gødning og bioaske i planperioden divideret med det korigerede fosforloft pr. ha tillagt jordbrugsvirksomhedens samlede forbrug af fosfor i kunstgødning i planperioden på

harmoniarealerne, jf. § 40, stk. 3 og 4, divideret med et fosforloft for kunstgødning på 30 kg P pr. ha, jf. dog § 39.

Som det fremgår, indgår forbruget af kunstgødning ved beregningen af fosforarealkravet. På denne baggrund er det Fødevareministeriets vurdering, at kunstgødning også bør indgå i reglen i § 40, stk. 1, der fastsætter, hvordan mængden af udbragt gødning skal opgøres.

Fødevareministeriet foreslår derfor, at kunstgødning indarbejdes i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 1, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 1. Da bestemmelsen herefter omfatter alle former for gødning, foreslår ministeriet opremsningen af forskellige gødningstyper erstattet af ordet "gødning".

Der er tale om en ordensmæssig ændring, der ikke indebærer ændringer i den materielle retsstilling.

1.23. Fosfornormer i husdyrgødningsbekendtgørelsen erstattes af normer i gødskningsbekendtgørelsen

Det følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 4, at en jordbrugsvirksomhed i en række tilfælde kan fratrække en mængde fosfor fra kunstgødning og bioaske, der er anvendt på arealer, som ikke medregnes som harmoniarealer, i virksomhedens forbrug af fosfor.

Muligheden omfatter efter stk. 4, nr. 1, kunstgødning og bioaske, som er forbrugt i drivhuse, planteskoler, lukkede systemer, planteskolekulturer og containerpladser, vedplanter og lignende. Efter bestemmelsen skal der ved beregning af den mængde fosfor, der kan fratrækkes, anvendes de normer, der fremgår af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 5. Bestemmelsen i stk. 5 indeholder de forskellige normer for P pr. ha for tomat, agurk, salat, grøntsager, potteplanter, snitblomster og potteplanter i væksthuse og for planteskolekulturer (stauder og vedplanter til videresalg). Endvidere indeholder stk. 5 normen for lukkede systemer, hvor normen er den udbragte mængde P pr. ha.

Tilsvarende er det i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 4, nr. 3, 1. pkt., fastsat, at for fosfor udbragt på arealer i skove med en fosfornorm fastsættes den mængde fosfor, som kan fratrækkes ved beregningen af den forbrugte mængde fosfor, som det dyrkede skovareal angivet i ha med mindst to decimaler ganget med en fosfornorm på 15 kg P pr. ha pr. planperiode.

Af bestemmelsens 2. pkt. fremgår det, at en jordbrugsvirksomhed, der i en eller flere af de fem forudgående planperioder ikke har benyttet muligheden i 1. pkt., kan fratrække det dyrkede skovareal, som er omfattet af definitionen af afgrødekode 581-588, 591-594 eller 602-605, i planperioden og i de forudgående planperioder, hvor fradragsmuligheden ikke er benyttet, angivet i ha med mindst to decimaler ganget med en fosfornorm på 15 kg P pr. ha. Der kan maksimalt udbringes 90 kg fosfor fra bioaske pr. ha skov i samme planperiode.

Når det i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40 er fastsat, hvilken fosfornorm der skal anvendes, skyldes det, at der ved introduktionen af fosforreguleringen i 2017 alene var vejledende fosfornormer i gødsknings- og harmonivejledningen, hvorimod der ikke var fastsat bindende fosfornormer i gødskningsbekendtgørelsen. Med gødskningsbekendtgørelsen fra planperioden 2020/2021 er der fastsat bindende fosfornormer.

De normer, der er fastsat i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 5, som skal anvendes ved reguleringen efter stk. 4, nr. 1, er sammenfaldende med de normer, der er fastsat i gødskningsbekendtgørelsens bilag 1, tabel 1.

I § 40, stk. 4, nr. 3, er der på baggrund af varierende retningsgivende normer for forskellige skovtyper med gødningsbehov på mellem 10 og 15 kg P pr. hektar pr. planperiode fastslagt en ensartet fosfornorm på 15 kg for skove omfattet af definitionen af afgrødekode 581-588, 591-594 eller 602-605. I gødskningsbekendtgørelsens bilag 1, tabel 1, varierer de fastsatte fosfornormer for disse afgrødekoder ligeledes mellem 10 og 15 kg.

Det er Fødevareministeriets vurdering, at det af ordensmæssige hensyn er mest hensigtsmæssigt fra husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 4, nr. 1, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 4, nr. 1, at henvise til fosfornormerne i gødskningsbekendtgørelsen i stedet for at gentage dem i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Fødevareministeriet vurderer også, at fosfornormen på 15 kg i § 40, stk. 4, nr. 3, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 4, nr. 3, mest hensigtsmæssigt erstattes af en henvisning til gødskningsbekendtgørelsens fosfornormer. Dette indebærer, at der i visse skove fremadrettet vil kunne tilføres en mindre mængde fosfor sammenlignet med i dag, idet visse skove efter gødskningsbekendtgørelsen har en fosfornorm på 10 kg, som så vil slå igennem i stedet for de nuværende 15 kg i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Muligheden for at udbringe 6 års dosis af fosfor i skove på en gang opretholdes, men for så vidt angår de skove, hvor fosfornormen efter gødskningsbekendtgørelsen er 10 kg P pr. ha, vil det som konsekvens af ændringsforslaget ikke være 90 kg fosfor, der kan udbringes hvert 6. år, men 60 kg fosfor pr. ha. Som konsekvens heraf foreslås husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 4, nr. 3, sidste pkt., hvorefter der maksimalt kan udbringes 90 kg fosfor fra bioaske pr. ha skov i samme planperiode, ikke videreført i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Punktummet har efter Fødevareministeriets vurdering vejledende karakter.

Gødskningsnormerne i gødskningsbekendtgørelsen er sat med udgangspunkt i de retningsgivende gødskningsnormer for fosfor, som løbende er justeret efter behov af normudvalget. Det er ministeriets vurdering, at de differentierede normer i gødskningsbekendtgørelsen er mere retvisende for skovenes fosforbehov end husdyrgødningsbekendtgørelsen, og at skovejere derfor også fremover vil kunne tildele skove den mængde fosfor, der er behov for.

På denne baggrund foreslår ministeriet, at husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 5, ophæves, og at henvisningen til § 40, stk. 5, fra husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 4, nr. 1, der bliver til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 4, nr. 1, erstattes af en henvisning til gødskningsbekendtgørelsen for den pågældende planperiode. Desuden foreslår ministeriet, at husdyrgødningsbekendtgørelsens § 40, stk. 4, nr. 3, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 4, nr. 3, ændres, så der ikke heri fastsættes en fosfornorm på 15 kg for skove, men at der i stedet henvises til skovenes fosfornormer i gødskningsbekendtgørelsen for den pågældende planperiode.

1.24. Administrative bestemmelser

Husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 14, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens kapitel 4, indeholder bekendtgørelsens administrative bestemmelser. Der er behov for en gennemgang af disse i lyset af, at den nye gødningsanvendelsesbekendtgørelse alene regulerer arealanvendelsen, det vil sige anvendelse af gødning og harmoniregler, fosforarealkrav og fosforlofter, og at arealerne ikke indgår i husdyrbrugets tilladelse eller godkendelse efter reglerne i husdyrbrugloven og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

1.24.1. Klage over kommunalbestyrelsens afgørelser

I medfør af husdyrbruglovens § 78 kan fødevareministeren fastsætte regler om, at afgørelser, der enkeltvis er af mindre betydning for beskyttelsen af natur, miljø og landskab, ikke kan påklages til anden administrativ myndighed. Bemyndigelsen er udnyttet i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 52, hvorefter kommunalbestyrelsens afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens arealregulering, der videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, har som udgangspunkt karakter af generelle og umiddelbart anvendelige regler, der ikke kan påklages.

Kommunerne kan dog træffe afgørelser ved at udstede påbud efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 1, og § 14, stk. 1 og 2, om etablering af erosionsforebyggende foranstaltninger samt om kalkning og foretagelse af jordbundsanalyser med henblik på at få viden om, hvorvidt der er behov for kalkning.

Fødevareministeriet foreslår, at husdyrgødningsbekendtgørelsens afskæring af klageadgangen for disse afgørelser med hjemmel i husdyrbruglovens § 78 videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen § 22.

1.24.2. Tilsyn med bekendtgørelsens regler

Reglerne om tilsyn med overholdelsen af bekendtgørelsens regler findes i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 53, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 23.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 53, stk. 1, fastsætter, at for tilsyn, håndhævelse m.v. gælder kapitel 5 i lov om husdyrbrug og om anvendelse af gødning m.v. og reglerne i kapitel 9 i lov om miljøbeskyttelse. Af § 53, stk. 2, fremgår det, at kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge sit tilsyn, således at overholdelsen af kravene til opbevaring af fast gødning påses mindst hvert 6. år. Stk. 3 fastsætter, at Landbrugsstyrelsen fører tilsyn med overholdelsen af reglerne i § 29, stk. 8, og kapitel 11 bortset fra § 36.

Som der er redegjort for i afsnit 1.2, så foreslås der ikke i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen fastsat regler med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven. På denne baggrund vurderer Fødevareministeriet, at tilsynet med overholdelsen af reglerne i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen alene skal følge reglerne i husdyrbruglovens kapitel 5, og at henvisningen til miljøbeskyttelseslovens kapitel 9 skal udgå.

Da gødningsanvendelsesbekendtgørelsen alene indeholder regler om arealer, mens husdyrgødningsbekendtgørelsens anlægsregler forventes videreført i en anden bekendtgørelse udstedt af miljøministeren, foreslås husdyrgødningsbekendtgørelsens § 53, stk. 2, om opbevaring af fast husdyrgødning ikke videreført i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Fødevareministeriet vurderer, at det er hensigtsmæssigt, at Landbrugsstyrelsen fører tilsyn med de samme regler som hidtil.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 23, stk. 1, fastsætter, at tilsyn og håndhævelse følger husdyrbruglovens kapitel 5. Videre foreslås det, at husdyrgødningsbekendtgørelsens § 53, stk. 2, ikke videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Endelig foreslås husdyrgødningsbekendtgørelsens § 53, stk. 3, om Landbrugsstyrelsens tilsynskompetence videreført uændret i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 23, stk. 2, med den justering, at der tages højde for, at kapitler og paragraffer i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen er

rykket, således at Landbrugsstyrelsens tilsyn efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsen omfatter reglerne i § 10, stk. 8, og kapitel 2.

1.24.3. Mere vidtgående vilkår end bekendtgørelsens regler i kommunens tilladelser, godkendelser og påbud

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 54 indeholder bestemmelser om kommunalbestyrelsens muligheder for at fastsætte mere vidtgående vilkår end dem, der følger af husdyrgødningsbekendtgørelsen, i tilladelser og godkendelser, jf. stk. 1, og i påbud, herunder i forbindelse med revurderinger, jf. stk. 2.

Da arealreguleringen ikke indgår i husdyrbrugets tilladelser og godkendelser, vurderer Fødevareministeriet, at det ikke er relevant i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen at videreføre en bestemmelse svarende til husdyrgødningsbekendtgørelsens § 54, stk. 1.

For så vidt angår kommunalbestyrelsens mulighed for at meddele påbud, der er mere vidtgående end bekendtgørelsens regler, jf. § 54, stk. 2, vurderer Fødevareministeriet, at der er tale om en vejledende bestemmelse, idet der ikke efter ministeriets vurdering i lovgivningen er hjemmel til at udvide eller indskrænke kommunalbestyrelsens beføjelser til at meddele påbud efter husdyrbrugloven og miljøbeskyttelsesloven.

Fødevareministeriet foreslår på denne baggrund, at der ikke i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen videreføres en bestemmelse svarende til husdyrgødningsbekendtgørelsens § 54, stk. 2.

1.24.4. Fravigelser af bekendtgørelsens regler i byggeblade og dispensationer

Det fremgår af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 55, stk. 1, at bekendtgørelsens §§ 5-29 og 44-51 om krav til placering, indretning og drift af anlæg m.v. kan fraviges, i det omfang anlægget m.v. i stedet overholder nærmere angivne driftsforskrifter i landbrugets byggeblade, som er godkendt af Miljøstyrelsen senest den 31. juli 2018.

Af § 55, stk. 2, fremgår det, at Miljøstyrelsen kan dispensere fra reglerne i §§ 5-51 til forsøgs-, test-, -udviklings- og demonstrationsprojekter med henblik på udvikling af miljøteknologi og teknikker og metoder til landbrugsdrift.

Miljøstyrelsens byggeblade fraviger ikke regler, der videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Der er derfor ikke behov for at videreføre husdyrgødningsbekendtgørelsens § 55, stk. 1, i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Miljøstyrelsens dispensationsadgang i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 55, stk. 2, supplerer husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle mulighed i § 3 for at fravige bekendtgørelsens regler i forbindelse med forskningsforsøg, der opfylder en række fastsatte betingelser. Fødevareministeriet vurderer, at Miljøstyrelsens dispensationsadgang fortsat er relevant til de forskningsforsøg, der ikke opfylder kriterierne i § 3.

På denne baggrund foreslår Fødevareministeriet, at § 55, stk. 1, ikke videreføres i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, og at § 55, stk. 2, videreføres som gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 24.

1.24.5. Udnyttelsesfrist

Husdyrgødningens bekendtgørelses § 56, stk. 1, fastsætter, at en dispensation efter § 5, stk. 4-7, § 6, stk. 7, § 7, stk. 3, § 8, stk. 2, § 13, stk. 3, § 27, stk. 15, § 46, stk. 4, § 50, stk. 2 eller 4, § 51, stk. 1 eller 4, eller § 54, stk. 2, eller en ret ifølge en anmeldelse efter § 42 eller efter bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år efter, at dispensationen er meddelt eller det anmeldte kan påbegyndes, jf. § 42, stk. 4. Hvis en del af dispensationen eller retten ifølge en anmeldelse ikke er udnyttet, bortfalder dispensationen eller retten for denne del. Af bestemmelsens stk. 2 fremgår det, at en dispensation eller en ret ifølge en anmeldelse anses for udnyttet, når det ansøgte eller anmeldte faktisk er gennemført.

Som konsekvens af, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsen efter forslaget ikke indeholder andre dispensationsmuligheder end Miljøstyrelsens adgang til at dispensere til forsøgs-, tests-, udviklings- og demonstrationsprojekter, er det efter Fødevareministeriets vurdering alene relevant at knytte en udnyttelsesfrist hertil.

Fødevareministeriet foreslår på denne baggrund, at udnyttelsesfristen fastsættes i samme paragraf som reglen om Miljøstyrelsens dispensationsadgang. Den 6 årige udnyttelsesfrist foreslås således fastsat i gødningsanvendelsesbekendtgørelses § 24, stk. 2, og bestemmelsen om, hvornår der er sket udnyttelse, foreslås fastsat som § 24, stk. 3.

1.25. Straffebestemmelser

Husdyrgødningens bekendtgørelses kapitel 15 indeholder bekendtgørelses straffebestemmelse, jf. § 57. Efter denne bestemmelse kan overtrædelse af bekendtgørelses regler straffes med bøde, der under skærpende omstændigheder kan stige til fængsel i 2 år. Juridiske personer kan pålægges straffeansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

Fødevareministeriet finder, at det af hensyn til en effektiv håndhævelse af reglerne er hensigtsmæssigt at de bestemmelser, der hidtil har været straffebelagt, fortsat skal være det ved videreførelsen heraf i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Ved en fejl har overtrædelse af pligten til at oplyse om den overførte mængde fosfor og om fosforloftet i aftaler om overførsel af husdyrgødning ikke været straffebelagt, jf. husdyrgødningens bekendtgørelses § 38, stk. 1. Denne oplysningspligt videreføres som gødningsanvendelsesbekendtgørelses § 18, stk. 1. Det foreslås, at tilsidesættelse af oplysningspligten straffebelægges efter bestemmelsen i gødningsanvendelsesbekendtgørelses § 25, stk. 1, nr. 2.

1.26. Ikrafttrædelses-, ophævelses- og overgangsbestemmelser

Husdyrgødningens bekendtgørelses kapitel 16, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelses kapitel 6, indeholder ikrafttrædelses-, ophævelses- og overgangsbestemmelser.

Det foreslås, at gødningsanvendelsesbekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2021 samtidig med starten på planperioden 2021/2022. Samtidig ophæves de dele af husdyrgødningens bekendtgørelsen, der henhører under fødevareministerens ressort, det vil sige husdyrgødningens bekendtgørelses kapitel 10 og 11 og bilag 2. Dog videreføres husdyrgødningens bekendtgørelses kapitel 11 og bilag 2 indeholdende harmonikravet, herunder kvægundtagelsen, fosforlofterne og fosforarealkravet og de tilknyttede straffebestemmelser i den gældende husdyrgødningens bekendtgørelses § 56, stk. 1, nr. 33-34, og overgangsbestemmelsen i § 58, stk. 3, for forhold, der vedrører planperioden 2020/2021, således at det

retlige grundlag for Landbrugsstyrelsens bagudrettede kontrol med overholdelsen af disse regler holdes i live. Der henvises til gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 26.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 59 indeholder en overgangsbestemmelse om, at for virksomheder, der ved bekendtgørelsens ikrafttræden har en godkendelse efter kapitel 5 i lov om miljøbeskyttelse, en tilladelse eller godkendelse efter §§ 10-12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller en godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a og 16 b i lov om husdyrbrug og om anvendelse af husdyrgødning m.v., træder bekendtgørelsens bestemmelser i stedet for godkendelsens eller tilladelsens vilkår, i det omfang bekendtgørelsens bestemmelser er mere vidtgående end vilkårene.

Med overgangsbestemmelserne i § 10, stk. 6, og § 11, stk. 2, i lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love er alle arealvilkår i tilladelser og godkendelser efter husdyrgodkendelsesloven og miljøbeskyttelsesloven ophævet. Med denne lov ophørte også muligheden for fremadrettet at fastsætte vilkår til husdyrbrugen arealer i tilladelser og godkendelser efter husdyrbrugloven. Der eksisterer derfor ikke længere arealvilkår, og det er på denne baggrund Fødevareministeriets vurdering, at det ikke er relevant at videreføre overgangsbestemmelsen i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 59 i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, da denne regulerer forholdet mellem vilkår og bekendtgørelse.

Overgangsbestemmelsen i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 60 vedrører indretning af anlæg til kødædende pelsdyr. Bestemmelsen har ingen relevans for gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Fødevareministeriet foreslår derfor, at der ikke i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen fastsættes regler svarende til husdyrgødningsbekendtgørelsens §§ 59 og 60.

Det bemærkes afslutningsvist, at det henhører under miljøministerens kompetence at fastsætte ikrafttrædelses-, ophævelses- og overgangsbestemmelser for de dele af husdyrgødningsbekendtgørelsen, som hører under miljøministerens ressort.

2. Miljømæssige konsekvenser

Husdyrgødningsbekendtgørelsen udgør en plan eller et program efter miljøvurderingslovens regler, som fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til anlæg til intensiv husdyravl. Der er gennemført en miljøvurdering af den samlede husdyrgødningsbekendtgørelse i 2019¹⁵.

Med Fødevareministeriets udkast til ny gødningsanvendelsesbekendtgørelse videreføres således allerede miljøvurderede regler fra husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10 og 11. Der foreslås samtidig gennemført ændringer i de gældende regler.

Det følger af miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, at myndigheden skal gennemføre en vurdering (en såkaldt screening) af, hvorvidt mindre ændringer i planer eller programmer, der udarbejdes inden for landbrug og fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til anlæg til intensiv husdyravl, kan få væsentlig indvirkning på miljøet, således at der skal gennemføres en miljøvurdering.

¹⁵Miljø- og Fødevareministeriet, 2019. Miljørapport over husdyrgødningsbekendtgørelsen. Kan tilgås fra Høringsportalen, hvor også Sammenfattende redegørelse for miljøvurdering af husdyrgødningsbekendtgørelsen findes: <https://www.hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/62961>

Fødevareministeriet har i den forbindelse vurderet, at to af de påtænkte ændringer af bekendtgørelsen skal omfattes af en miljøvurdering. Det gælder:

- Ændret regulering af udbringningsteknikker til reduktion af ammoniakemissioner, jf. afsnit 1.8.
- Ændret lukkeperiode for fast organisk gødning, ekskl. spildevandsslam, jf. afsnit 1.13.

Disse ændringer er kort beskrevet neden for. Der henvises desuden til Miljørapport over forslag til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen (gødningsanvendelsesbekendtgørelsen), som er sendt i høring sammen med bekendtgørelsesudkastet, og som kan tilgås fra Høringsportalen.

Derudover foreslås der mindre ændringer, som Fødevareministeriet har vurderet ikke vil få væsentlig indvirkning på miljøet, således at de ikke vurderes at udløse krav om miljøvurdering. Det gælder:

- Ophævelse af "Afgasset vegetabilsk biomasse" som selvstændig gødningskategori, jf. afsnit 1.5
- Ophævelse af krav om forsuring af yderligere 20 pct. areal ved anvendelse af forsuring på arealer uden etablerede afgrøder til høst, jf. afsnit 1.10.
- Ændret lukkeperiode for kunstgødning, jf. afsnit 1.14
- Justering af pløjeforbuddet på græs i omdrift på kvægbrug, der benytter kvægundtagelsen, jf. afsnit 1.17.2
- Ophævelse af fosforloftet for bedrifter, der ikke er jordbrugsvirksomheder, jf. afsnit 1.19
- Fosfornormer i husdyrgødningsbekendtgørelsen erstattes af normer i gødskningsbekendtgørelsen, jf. afsnit 1.23

Disse ændringer er ligeledes kort beskrevet neden for.

Husdyrgødningsbekendtgørelsen indeholder desuden regler, der har til formål at undgå skade på habitatområder. Der henvises til afsnit 4.1 nedenfor og til miljørapporten for videre uddybning heraf.

2.1. Ændret regulering af udbringningsteknikker til reduktion af ammoniakemissioner, jf. afsnit 1.8

Med den ændrede regulering af udbringningsteknikker til reduktion af ammoniakemission videreføres i vidt omfang de nuværende krav til de eksisterende teknikker til reduktion af ammoniak fra udbragt husdyrgødning, der omfatter staldforsuring, tankforsuring og markforsuring, der alle er godkendt som alternativ til nedfældning.

Der foretages samtidig en forenkling af reguleringen af forsuring, hvor den nuværende firmaspecifikke regulering på Miljøstyrelsens teknologiliste erstattes af generelle, ensartede regler om forsuring i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Hensigten er at forbedre regelefterlevelsen. Det er bl.a. begrundet i, at Aarhus Universitet har påpeget, at der ikke opnås den forudsatte effekt af forsuring pga. manglende regelefterlevelse i erhvervet med for lidt tilsætning af syre¹⁶. Aarhus Universitet har samtidig pegt på, at der er væsentlige usikkerheder ved pH-målinger under udbringning. Derfor foreslås en ændring af reguleringen af markforsuring, så der stilles krav om tilsætning af en vis mængde syre frem for opnåelse af en specifik pH-værdi.

Med henblik på at opnå en ensartet regulering af forsuring under udbringning (markforsuring) og forsuring kort før udbringning (tankforsuring) foreslås kravet også ved tankforsuring stillet som et krav om tilsætning af en vis mængde syre i op til 3 uger før udbringning.

¹⁶Aarhus Universitet, 2019. Opdaterede aktivitetsdata for udbringning af husdyrgødning og konsekvenserne for nationale emissionsopgørelser. DCA – Nationalt Center for Fødevare og Jordbrug. Kan tilgås via: https://pure.au.dk/portal/files/145164819/Levering_Gylleudbringningsteknologianvendelse.pdf

Det er udgangspunktet for de foreslåede ændringer af tank- og markforsuring, at syremængderne, der skal tilsættes forskellige gylletyper, fastsættes ud fra en forudsætning om, at der skal hentes en reduktion i ammoniakfordampningen på *mindst 25 pct.* i forhold til forskellige ubehandlede gylletyper udbragt med slæbeslanger. Det svarer til effekten af græsnedfældning, der er beskrevet som netop mindst 25 pct., og som er den ammoniakreducerende udbringningsteknik, der måles op imod. Der henvises også til afsnit 1.8.

Det er tidligere vurderet, at der ved et af systemerne til markforsuring med den nuværende regulering kan hentes en ammoniakreduktion på op til 40/49 pct. ved udbringning af henholdsvis gylle fra svin og kvæg.

Den ændrede regulering af markforsuring kan således umiddelbart give anledning til en øget emission af ammoniak. Hertil skal dog bemærkes, at der i dag er konstateret manglende regelefterlevelse med for lidt tilsætning af syre. Regelefterlevelsen forventes forbedret med den forenklede regulering og overgangen til regulering efter syremængder. Dertil kommer, at der er vist store forskelle mellem studier, hvor man har målt reduktion i ammoniakfordampning ved sænkning af pH. Den eventuelt øgede emission er ikke kvantificeret. Aarhus Universitet har gjort opmærksom på en række forhold, som påvirker ammoniakfordampningen og derved effektiviteten af forsuring ved udbringning. Det gælder bl.a. temperatur og vejrforhold på udbringningstidspunktet, samt at der er stor forskel på den flydende husdyrgødningens karakteristika¹⁷.

I forhold til afgasset husdyrgødning, hvor pH er forøget, hvorved ammoniakfordampningen vil være større, søges syretilsætningskravet fastsat, så der hentes en reduktion ved forsuring af afgasset husdyrgødning på niveau med ammoniakfordampningen fra forsuret husdyrgødning, der ikke er afgasset.

Det er samlet set Fødevareministeriets vurdering, at der med den foreslåede ændring af reguleringen vil være sammenlignelighed i den ammoniakreducerende effekt ved græsnedfældning og anvendelse af forsuring kort før og under udbringning. Ændringerne kan efter Fødevareministeriets vurdering føre til en stigning i den samlede ammoniakemission i det omfang, markforsuring og tankforsuring i dag henter en større ammoniakemission end mindst 25 pct. Det er ikke muligt at kvantificere dette nærmere.

Ved anvendelse af teknikker, der begrænser ammoniakemissionen fra husdyrgødning, øges kvælstofindholdet i husdyrgødningen i jorden. Derved bliver der mere kvælstof tilgængeligt for afgrøden, men også for potentiel udvaskning. Efter Fødevareministeriets vurdering vil den foreslåede ændring af reguleringen ikke føre til væsentlige ændringer i udvaskning af nitrat fra forsuret husdyrgødning.

2.2. Ændret lukkeperiode for fast organisk gødning, jf. afsnit 1.13

Med den ændrede lukkeperiode for fast organisk gødning, hvor udbringningen flyttes til senere på året, begrænses frigivelsen af det organisk bundne kvælstof pga. de lavere jordtemperaturer.

Ændringen omfatter fast husdyrgødning samt fast anden organisk gødning, dog ikke spildevandsslam. Fast husdyrgødning produceres særligt på fjerkræ- og kvægbrug. For kvægbrug er nuværende praksis i

¹⁷Aarhus Universitet, 2021. Ammoniakfordampning fra forsuret gylle ved udbringning med slæbeslange. DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug. Kan tilgås via:
https://pure.au.dk/portal/files/211563336/Forsuring_150221.pdf

vidt omfang, at der allerede udbringes sent i den nuværende udbringningsperiode eller i foråret. De foreslåede ændringer i lukkeperioden er således primært relevant for fjerkræbrug.

Med ændringen må fast organisk gødning som udgangspunkt ikke udbringes i perioden fra efter høst til før følgende tidspunkter:

- 1. november på lerjord (JB-nr. 7-9).
- 1. december på lerjord og humusjord (JB-nr. 5, 6, 10 og 11).
- 1. februar på sandjord (JB-nr. 1-4).

Differentieringen efter jordbundstyper afspejler bl.a., at risikoen for udvaskning af nitrat på lerjorde er mindre end på sandjord.

Det foreslås dog muligt at udbringe fast organisk gødning i perioden fra efter høst til før etablering af afgrøder på arealer, hvor der senest den 1. september etableres græs, vinterraps, vintersæd eller grøngødning med gul sennep, olieræddike eller gul sennep og olieræddike forud for sukkerroer, hvor der er indgået kontrakt med en sukkerfabrik om afsætning af sukkerroerne.

Ændringen i lukkeperioden for fast organisk gødning vil have betydelig positiv indvirkning på miljøet, i det der opnås en betydelig reduktion i kvælstofudvaskningen og dermed i udledningen til vandmiljøet. Ændringen vil dog samtidig give anledning til øget ammoniakemission fra udbragt husdyrgødning afhængig af landbrugets tilpasningsstrategi. De foreslåede undtagelser fra lukkeperioden imødekommer reelle driftsmæssige behov hos landbrugserhvervet. Miljøhensynet er vejet op imod disse driftsmæssige behov.

De miljømæssige konsekvenser afhænger af landbrugerens sædskifte, og hvordan det tilpasses i praksis til ændringen. Ved udbringning forud for etablering af vårsæd, hvor husdyrgødningen skal nedbringes, begrænses ammoniakemissionen og dermed ammoniaktabet til omgivelserne, samtidig med at der opnås den bedste udnyttelse af gødningens kvælstofindhold. På bedrifter med begrænset vårsæd, der vil flytte anvendelsen af husdyrgødningen til vintersædsarealer, vil udbringning på voksende afgrøder, hvor der ikke sker nedbringning, kunne give anledning til betydeligt øget ammoniaktab.

Tilpasningen i landbruget er påvirket af en række faktorer, herunder påvirkning fra øvrig regulering mv. Effekten skal således ses i sammenhæng med bl.a. udnyttelseskravet for fast fjerkrægødning, hvor et højt udnyttelseskrav vil give incitament til øget udbringning af den faste fjerkrægødning på tidspunkter, hvor der opnås størst mulig gødningsværdi, hvorved tab af kvælstof til miljøet begrænses. En samtidig skærpelse af udnyttelseskravet for fast fjerkrægødning kan således medvirke til at begrænse udbringning på eksisterende afgrøder, i det omfang landbruger for at opnå tilstrækkelig gødningsvirkning inden for sin gødningskvote i højere grad tilpasser sit sædskifte til at kunne anvende den faste fjerkrægødning forud for vårafgrøder eller afsætter gødningen til anvendelse på vårafgrøder.

2.3. Ophævelse af "Afgasset vegetabilsk biomasse" som selvstændig gødningskategori, jf. afsnit 1.5

Efter Fødevareministeriets vurdering kan gødningstypen afgasset vegetabilsk biomasse ophæves som en selvstændig gødningskategori, uden at det har nogen praktisk betydning. Biogasanlæg baseret udelukkende på vegetabilsk biomasse er ikke slået an i Danmark, og efter Fødevareministeriets oplysninger vil biogasanlæg i praksis som udgangspunkt altid modtage en vis mængde husdyrgødning, hvorefter den afgassede biomasse fortsat vil være defineret som husdyrgødning og derfor allerede omfattet af de relevante krav.

Hvis der mod forventning måtte blive udbragt afgasset vegetabilsk biomasse i Danmark, skal dette med ændringen reguleres som anden organisk gødning, hvorefter der ikke er krav om nedfældning og nedbringning. Idet der efter Fødevareministeriets vurdering ikke udbringes afgasset vegetabilsk biomasse, vurderes ændringen ikke at føre til væsentlig indvirkning på miljøet.

2.4. Ophævelse af krav om forsuring af yderligere 20 pct. areal ved anvendelse af forsuring på arealer uden etablerede afgrøder til høst, jf. afsnit 1.10

Ophævelse af kravet om forsuring af et yderligere areal på 20 pct. med vintersæd eller vinterraps, når forsuring anvendes som ammoniakreducerende teknik på arealer uden etablerede afgrøder til høst udgør en forenkling af reglerne. Bestemmelsens formål har været at kompensere for, at effekten af forsuring på arealer uden etablerede afgrøder til høst ikke er lige så høj som effekten af nedfældning på disse arealer.

Da bestemmelsen om forsuring som alternativ til nedfældning kom ind i husdyrgødningsbekendtgørelsen i 2013 var kravet, at der skulle nedbringes inden 6 timer. Kravet er efterfølgende skærpet, således at der efter den gældende bestemmelse skal ske nedbringning inden 4 timer. Det indebærer, at der i dag er mindre forskel på ammoniakemissionerne fra forsuret husdyrgødning, der slangeudlægges og derefter nedbringes inden for 4 timer, og nedfældet husdyrgødning, hvor nedfældningen sker som del af udbringningen, på arealer uden etablerede afgrøder til høst. Ifølge aktivitetsdata fra erhvervet anvendes muligheden for forsuring på arealer uden etablerede afgrøder mod forsuring af et ekstra areal ikke i praksis eller kun i meget begrænset omfang¹⁸. Ud fra et agronomisk synspunkt vil det også være mest optimalt at nedfælde, i de situationer hvor det er muligt, for at optimere udnyttelsen af kvælstofindholdet i husdyrgødningen. Dette incitament er øget i forbindelse med skærpelsen af udnyttelseskravene i gødskningsbekendtgørelsen 2020/2021 (bekendtgørelse nr. 1166 af 13. juli 2020 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2020/2021). Det vil således være på tunge lerjorde med et højt vandindhold, hvor en nedfælde kan forårsage strukturskader, at det kan være relevant at forsure og efterfølgende nedbringe fremfor at nedfælde eller tilpasse driften på anden vis.

Ændringen vil efter Fødevareministeriets vurdering ikke føre til en stigning af betydning i den samlede ammoniakemission.

2.5. Ændret lukkeperiode for kunstgødning, jf. afsnit 1.14

Ændringen af lukkeperioden for kunstgødning til som udgangspunkt at følge lukkeperioden for flydende husdyrgødning vurderes ikke at få betydning i praksis, da efterårsgødsning i dag vurderes meget begrænset, da behovet herfor generelt er meget begrænset. Undtagelsen om, at det skal være muligt at tildele 15 kg kvælstof pr. ha fra kunstgødning i forbindelse med etablering af vintersæd i perioden fra høst til 15. september, har baggrund i, at visse arealer med vintersæd i særlige situationer kvitterer med et højere udbytte, når der flyttes en lille mængde kvælstofholdig kunstgødning, som også kan indeholde fosfor, fra foråret til efteråret.

SEGES har i forsøg vist, at der er visse arealer med vintersæd, der kvitterer med et højere udbytte, når der flyttes en lille mængde kvælstofholdig kunstgødning, som også kan indeholde fosfor, fra foråret til efteråret, og hvor det derfor giver agronomisk mening at gøde. Det gælder ifølge SEGES specielt på

¹⁸Aarhus Universitet, 2020. Konsekvensberegning for ammoniakemissionen fra udbringning af husdyrgødning, som følge af opdatering af data og emissionsfaktorer. Fagligt notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. Kan tilgås via: https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notatet_2020/N2020_85.pdf

arealer med manganmangel, hvor anvendelse af en ammoniumgødning med forsurende effekt øger tilgængeligheden af mangan i jorden, på arealer med lav kvælstoffrigivelse fra jorden, og på arealer med lave fosfortal, hvor der kan placeres fosforgødskning i forbindelse med såning. Det gælder for disse situationer, at der vil være tale om arealer, der ikke fast har modtaget husdyrgødning eller anden organisk gødning.

Fødevareministeriet vurderer, at justeringen af lukkeperioden for kunstgødning og fastsættelse af undtagelse herfra ikke vil føre til ændringer i praksis, da kvælstoftilførslen fortsat er begrænset af jordbrugsvirksomhedens samlede kvælstofkvote, således at det agronomisk alene vil være relevant at flytte tildeling af en lille mængde kvælstof til efteråret fra foråret i de tilfælde, hvor det kan forventes at give et merudbytte. Således vurderes tildelingen ikke at være forbundet med øget udvaskning af nitrat i forhold til tilførsel om foråret. Den justerede lukkeperiode og den fastsatte undtagelse hertil giver således mulighed for at videreføre eksisterende agronomisk god praksis, hvorefter der ikke gødes unødvendigt i efteråret.

2.6. Justering af pløjeforbuddet på græs i omdrift på kvægbrug, der benytter kvægundtagelsen, jf. afsnit 1.17.2

Ændringen af "græs i omdrift" til "græs" i kvægundtagelsens betingelse om, at arealer med græs i omdrift kun må pløjes om i perioden 1. marts til 1. juni, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og ikke senere end 3 uger efter pløjning, og dyrkes med en afgrøde med højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson, kan have en mindre positiv virkning på miljøet.

Græs i omdrift er et areal med græs, herunder også selvsået græs, eller andet grøntfoder, som inden for de seneste 5 år har været dyrket med en anden afgrøde end græs og andet grøntfoder. Permanent græs er et tilsvarende areal, men som har været holdt uden for omdriften i mindst 5 år.

Ved dyrkning af græs opbygges jordens organiske kvælstofindhold, hvilket betyder, at der kan være øget risiko for kvælstofudvaskning efter omlægning, når der sker nedbrydning af planterester. Kravet om, at græs kun må pløjes om i forårs månederne, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og inden for 3 uger, tætner sædskiftet ved at minimere perioden uden afgrøder og sikre afgrøder med vækst, der kan optage kvælstof, når den nedbrydes. Herved begrænses risikoen for udvaskning.

Fødevareministeriet har ikke kendskab til, hvor mange hektar med permanent græs, der årligt bliver pløjet om uden for perioden 1. marts til 1. juni, men det er Landbrugsstyrelsens vurdering, at der er tale om et begrænset areal. Ændringen forventes derfor at få begrænset praktisk betydning og dermed kun begrænset positiv miljøeffekt.

2.7. Ophævelse af fosforloftet for bedrifter, der ikke er jordbrugsvirksomheder, jf. afsnit 1.19

Ophævelsen af fosforlofterne for bedrifter, der ikke er jordbrugsvirksomheder, vurderes alene at få betydning for mindre bedrifter med begrænset jordtillæggende, som efter Fødevareministeriets vurdering oftest vil være knyttet til et mindre dyrehold af hobbykarakter, hvor harmonikravet er mere begrænsende end fosforloftet. Det kan dog ikke udelukkes, at der på nogle mindre bedrifter kan være et hold af fjerkræ, så bedriften rammer fosforloftet før harmonikravet. Det vurderes dog at være af begrænset betydning, da der forventes at være ganske få bedrifter, hvis overhovedet nogen, hvor fjerkræhold udgør en betydelig produktion, der samtidig ligger under grænserne på 1.000 kg N i organisk gødning årligt og 10 ha areal med afgrøder omfattet af en kvælstof- eller fosfornorm. For bedrifter, der ligger over grænserne, gælder kravet om optag i Register for Gødningsregnskab, hvorefter

også fosforarealkravet gælder. Tages der udgangspunkt i f.eks. normerne for æglæggende høner på friland, så vil der ved en produktion svarende til 1.000 kg N årligt være tale om en mertildeling af fosfor på samlet set ca. 40 kg P ved ophævelsen af fosforloftet for bedrifter.

For fosforloftet på 15 kg P pr. ha for bedrifter med visse typer af skov er det ministeriets vurdering, at der hovedsageligt vil gødskes med kunstgødning eller bioaske på bedrifterne, i det omfang disse mindre skovarealer gødskes, da arealerne typisk ikke vil være harmoniarealer, hvor husdyrgødning rent praktisk kan udbringes. Bioaske vurderes ikke rentabelt at anvende på mindre arealer, og kunstgødning er bekosteligt, og det er derfor Fødevareministeriets vurdering, at der ikke vil tilføres fosfor ud over normerne, som modsvarer afgrødernes behov. Juletræsproducenter, som står for den mest intensive skovproduktion, vil efter Fødevareministeriets vurdering almindeligvis være med i Register for Gødningsregnskab og dermed omfattet af fosforarealkravet. Det er således ministeriets vurdering, at fosforloftet for bedrifter med visse typer af skov ligeledes kan ophæves, uden at det vil få betydelige konsekvenser i praksis.

Ændringen vurderes ikke at have negative konsekvenser på miljøet, idet der alene er tale om en helt marginal potentiel øgning i fosfortildelingen.

2.8. Fosfornormer i husdyrgødningsbekendtgørelsen erstattes af normer i gødskningsbekendtgørelsen, jf. afsnit 1.23

Med ændringen vil de forskellige skovtyper omfattet af definitionen af afgrødekode 581-588, 591-594 eller 602-605 fremover kunne tilføre mellem 10 og 15 kg P pr. hektar pr. planperiode afhængig af den fosfornorm, der fremgår af gødskningsbekendtgørelsen, frem for en fastslagt, ensartet fosfornorm på 15 kg for skove. Det indebærer en mindre skærpelse for visse skove, der efter gødskningsbekendtgørelsen har en fosfornorm på 10 kg.

Ændringen vurderes ikke at have væsentlige positive konsekvenser på miljøet, idet der alene er tale om en marginal begrænsning i fosfortildelingen.

3. Administrative og erhvervsøkonomiske konsekvenser

3.1. Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Udkast til nærværende bekendtgørelse har været sendt i præhøring i Erhvervsstyrelsens Team Effektiv Regulering (TER). TER vurderer, at bekendtgørelsesudkastet ikke medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Fødevareministeriet har vurderet, at principperne for agil erhvervsrettet regulering ikke er relevante for de konkrete ændringer i udkastet. TER har ingen bemærkninger hertil. Der er endvidere foretaget screening af, hvorvidt bekendtgørelsesudkastet har implementeringskonsekvenser set i forhold til principperne i Vejledning om digitaliseringsklar lovgivning. Det er vurderingen, at bekendtgørelsesudkastet ikke har implementeringskonsekvenser.

3.2. Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Aarhus Universitet har i kvælstofvirkemiddelkataloget beregnet de erhvervsøkonomiske konsekvenser ved et forbud mod udbringning af fast husdyrgødning efter høst og frem til forskellige tidspunkter i

vinteren afhængig af jordbundstype¹⁹. Efter Fødevareministeriets forslag til ændring af lukkeperiode er der mulighed for udbringning af fast husdyrgødning på arealer, hvor der senest den 1. september etableres græs, vinterraps, vintersæd eller grøngødning forud for sukeroer, mens denne mulighed i virkemiddelkataloget ikke omfatter vintersæd. Mængden af fast organisk gødning, der på grund af forbuddet skal udbringes om foråret i stedet for efteråret, og derfor skal opbevares over en længere periode, er således mindre end det har været udgangspunktet for vurderingen i kvælstofvirkemiddelkataloget.

Når der tages højde for dette, vurderes de erhvervsøkonomiske omkostninger til øget opbevaringskapacitet, dvs. merbehovet for overdækning af møddinger eller markstakke, til at udgøre omtrent 2,5 mio. kr. pr. år. Det gælder særligt for opbevaring af fast fjerkrægødning, da det er vurderet, at ændringen særligt vil få betydning for den nuværende praksis på fjerkræbrug. Ligesom i kvælstofvirkemiddelkataloget er der i beregningen taget udgangspunkt i beregninger fra Københavns Universitet, og beregningen er behæftet med betydelig usikkerhed mht. merbehovet for overdækning, valg af materiale til overdækning og priser²⁰.

Herudover kan fjerkræbedrifter få øgede omkostninger til sædskifteændringer eller anden tilpasning af driftspraksis til den ændrede lukkeperiode for fast organisk gødning. Afsætning af fast fjerkrægødning til biogasanlæg eller andre bedrifter kan være en mulig tilpasning. De øgede omkostninger kan ramme enkelte bedrifter betydeligt. Omkostningerne vil afhænge af den enkelte bedrifts tilpasningsmuligheder.

4. Forholdet til EU-retten

4.1. Overholdelse af regeringens fem faste principper for implementering af EU-regulering

Hovedparten af nitratdirektivet er i dansk ret gennemført i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Afsnit 4.2. nedenfor indeholder en gennemgang af de foreslåede ændringer i bekendtgørelsen, der har betydning for nitratdirektivet.

Indtil 2017 indgik miljøpåvirkningerne fra udbringning af husdyrgødning i kommunernes vurderinger i forbindelse med meddelelse af tilladelser og godkendelser af husdyrbrug. Reglerne om tilladelser og godkendelser af husdyrbrug implementerer VVM-direktivets bilagspunkt om anlæg til intensiv husdyravl. I 2017 blev reguleringen i husdyrbrugloven og husdyrgødningsbekendtgørelsen af udbringning af husdyrgødning omlagt til at følge af generelle regler. I den forbindelse foretog Miljø- og Fødevareministeriet en vurdering af reglernes egnethed til at afløse konkrete vurderinger efter VVM-direktivet og habitatdirektivet, som såkaldte afskæringskriterier eller tærskelværdier. Der er redegjort for disse vurderinger i forarbejderne til ændringen af husdyrbrugloven fra 2017, som også udgør en habitatvurdering, ligesom der efterfølgende er gennemført miljøkonsekvensvurderinger i forbindelse med udmøntning i bekendtgørelse.

Husdyrgødningsbekendtgørelsen indeholder herefter bl.a.

- en regulering af kvælstof og fosfor, der begrænser mængden af udbragt husdyrgødning m.v.,
- foranstaltninger til at undgå, at jord, der modtager organisk gødning, eroderer ned i vandmiljøet,

¹⁹Aarhus Universitet, 2020. Virkemidler til reduktion af kvælstofbelastning af vandmiljøet. Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug. DCA rapport nr. 174. Kan tilgås via: <https://dcapub.au.dk/djfpdf/DCArapport174.pdf>

²⁰Københavns Universitet, 2002. Håndtering af husdyrgødning. Rapport nr. 138. Fødevareøkonomisk Institut. Kan tilgås via: https://static-curis.ku.dk/portal/files/127935950/FOI_Rapport_138.pdf

- krav om anvendelse af særlige udbringningsteknikker i og i nærheden af særlige ammoniakfølsomme naturtyper og
- restriktioner på anvendelse af husdyrgødning fra smågrise, der er behandlet med receptpligtig medicinsk zinkoxid.

Disse regler bidrager for det første til opfyldelse af de miljømål, der er fastsat i vandramme-, habitat-, nitrat- og havstrategidirektiverne. For det andet tjener reglerne til afløsning af de processuelle krav om konkrete vurderinger, der er indeholdt i VVM-direktivet og habitatdirektivet ved at udgøre en tilstrækkelig god miljøbeskyttelse til, at væsentlige påvirkninger på natur- og vandområder, som er omfattet af habitat-, fuglebeskyttelses-, vandramme-, grundvands-, drikkevands- og havstrategidirektiverne, kan udelukkes. Udkastet til gødningsanvendelsesbekendtgørelse indebærer i udgangspunktet en videreførelse af denne direktivimplementering.

Det indgik i Miljø- og Fødevareministeriets vurderinger i forbindelse med fastsættelsen af generelle regler til imødegåelse af påvirkninger fra udbringning af husdyrgødning i 2017, at krav om særlige udbringningsteknikker ved kategori 1- og udvalgte dele af kategori 2-natur ville være tilstrækkeligt til at afløse de hidtidige konkrete skøn om påvirkningerne af ammoniakfølsom natur ved at udelukke væsentlige påvirkninger. Dengang som nu var de to kendte ammoniakreducerende udbringningsteknikker for flydende husdyrgødning udbringning med nedfælder og udbringning af husdyrgødning forsuret inden eller i forbindelse med udbringningen.

På denne baggrund blev der med virkning fra den 1. august 2017 fastsat regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen om anvendelse af en ammoniakreducerende udbringningsteknik ved udbringning af flydende husdyrgødning på arealer, der ligger inden for 20 m fra kategori 1-natur samt lobeliesøer og højmoser omfattet af kategori 2-natur.

Udkastet til gødningsanvendelsesbekendtgørelse indebærer en justering af afskæringskriteriet ift. påvirkningerne af ammoniakfølsom natur, der lå til grund for den VVM- og habitatvurdering, der blev foretaget i 2017. Efter Fødevareministeriets vurdering ændrer justeringen ikke ved vurderingen af, at der ikke er nogen risiko for skade på bevaringsmålsætningen, idet der ikke ændres ved bræmmerne omkring den ammoniakfølsomme natur, og da der med overgangen til krav om tilsat syremængde fortsat som minimum hentes en effekt på mindst 25 pct. svarende til effekten af græsnedfældning, som er vurderet tilstrækkelig som afskæringskriterium. Der henvises i øvrigt til miljørapporten.

NEC-direktivet har til formål at reducere luftforureningen i Europa. Direktivet stiller krav om, at EU's medlemslande reducerer udledningen af fem luftforurenende stoffer i forhold til niveauet i 2005. I relation til ammoniak er Danmark forpligtet til at reducere ammoniakudledningen med 24 pct. i 2030 ift. 2005. Gødningsanvendelsesbekendtgørelsens regler til begrænsning af ammoniakemissioner bidrager til opfyldelsen af Danmarks reduktionsmål.

Udkast til nærværende bekendtgørelse har været sendt i præhøring i Erhvervsstyrelsens Team Effektiv Regulering (TER). TER vurderer, at bekendtgørelsesudkastet overholder regeringens 5 principper for implementering af EU-ret.

4.2. Bestemmelser, der er omfattet af krydsoverensstemmelse

Flere af de bestemmelser, der foreslås ændret, indgår som en del af den danske implementering af nitratdirektivets artikel 4 og 5.

Det følger af Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1306/2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik, at overtrædelser af bestemmelser, der implementerer nitratdirektivets artikel 4 og 5, er omfattet af bestemmelserne om krydsoverensstemmelse.

Af betydning for krydsoverensstemmelse foreslås der ændringer i lukkeperioderne for kvælstofholdig kunstgødning og for fast organisk gødning, jf. § 28, samt at afgasset vegetabilsk biomasse udgår af § 27, stk. 2, 1. pkt., om udbringning ved udlægning ved slange, slæbesko eller ved nedfældning, og § 29, stk. 1, om anvendelse af en udbringningsmetode, der sikrer en ensartet fordeling.

De nævnte bestemmelser er en del af implementeringen af nitratdirektivet og derfor omfattet af krydsoverensstemmelse.

Forslaget om at justere lukkeperioden for kvælstofholdig kunstgødning, jf. § 28, stk. 1, og lukkeperioden for fast organisk gødning, jf. § 28, stk. 10, indebærer en materiel ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsens implementering af nitratdirektivet. Med forslaget afløses reglerne af bestemmelser i gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1 og 10, henholdsvis § 9, stk. 14-16.

I henhold til krydsoverensstemmelsesbekendtgørelsens bilag 1, punkt 1.13, er reguleringen af lukkeperioderne krydsoverensstemmelsesbelagt.

Forslaget om at fjerne afgasset vegetabilsk biomasse fra de fastsatte krav til udbringningsmetode i § 27, stk. 2, 1. pkt., og § 29, stk. 1, der bliver gødningsanvendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 1, og § 10, stk. 1, indebærer en materiel ændring af implementeringen af nitratdirektivet.

I henhold til krydsoverensstemmelsesbekendtgørelsens bilag 1, punkt 1.14, er reguleringen af udbringningsmetoder krydsoverensstemmelsesbelagt.

Samtidig foreslås det, at udbringning af over 170 kg kvælstof pr. ha pr. harmoniareal pr. planperiode fra afgasset vegetabilsk biomasse udgår af implementeringen af nitratdirektivet.

I henhold til krydsoverensstemmelsesbekendtgørelsens bilag I, punkt 1.22, er grænser for tildeling af husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse (harmonireglerne) krydsoverensstemmelsesbelagt.

Herudover er der en række lovtekniske ændringer af betydning for bestemmelser belagt med krydsoverensstemmelse, herunder rykning af paragrafnumre som følge af opdeling af husdyrgødningsbekendtgørelsen samt ændret terminologi bl.a. som følge af, at affald og afgasset vegetabilsk biomasse ophører som selvstændige gødningstyper. Der tilsigtes hermed ikke ændringer i forhold til krydsoverensstemmelsesbelægningen af de berørte bestemmelser.